

JONGEREN OVER FLIRTEN

Wingmen, muilen en weten wanneer je moet stoppen

PIMENTO

Vlaamse
overheid

INHOUD

Een onderzoek over flirten, maar waarom? Motivatie van het onderzoek	3
Een onderzoek over flirten, hoe pak je dat aan? Methodologie van het onderzoek	4
Een onderzoek over flirten, wie doet daar aan mee? Deelnemers van het onderzoek	6
Wat hebben we geleerd over flirten bij jongeren? Resultaten van het onderzoek	8
1 Waar en waarom flirten jongeren?	9
2 Praten over flirten	18
3 Wat maakt flirten moeilijk?	25
4 Welke flirttips geven jongeren?	36
Wat betekent dit voor wie met jongeren werkt?	40
Begin bij het begin: waar en waarom flirten jongeren?	40
Druk om te flirten: meer van binnenuit dan van buitenaf	41
Grenzen herkennen, respecteren en reageren	42
Afwijzing: pijnlijk, maar leerzaam	43
Tot slot: jongeren leren praten over flirten	44
Bijlagen	45

EEN ONDERZOEK OVER FLIRTEN, MAAR WAAROM?

MOTIVATIE VAN HET ONDERZOEK

In het onderzoek van Pimento naar schaamte bij jongeren over het lichaam, relaties en seksualiteit (2024) rapporteert 58% van alle jongeren schaamte wanneer ze afgewezen worden door iemand die ze leuk vinden. Dat was het hoogste schaamtecijfer uit het volledige onderzoeksrapport. Nog enkele opvallende cijfers gingen over het thema grenzen: 20% van alle jongeren schaamt zich omdat iemand op de een of andere manier, bijvoorbeeld met ongewenste opmerkingen of aanrakingen, al over hun grens ging en 12,5% schaamt zich omdat ze hun eigen grenzen niet durven aan te geven.

Daarom zoomen we in dit onderzoek in op de flirtwereld van jongeren als belangrijke ingangspoort tot de wereld van relaties en seksualiteit. Omgaan met grenzen en afwijzing is een uitdaging die bij flirten hoort en krijgt een belangrijke plaats in het onderzoek. Want hoe zet je die eerste stap? Hoe laat je op een goede manier zien dat je iemand leuk vindt? Wat zijn slechte flirtmanieren en in welke mate is dat verschil duidelijk? Hoe leer je signalen te herkennen dat die persoon jou ook leuk vindt of net helemaal niet? Hoe ga je om met afwijzing?

Meer dan duizend Vlaamse en Brusselse jongeren vulden onze vragenlijst over flirten in en 17 jongens deelden hun persoonlijke ervaringen met flirten, grenzen en afwijzing in een-op-een diepte-interviews. Waarom jongens? Er is veel onderzoek naar het thema grenzen dat gericht is op meisjes en vrouwen, maar de ervaringen en percepties van jongens blijven vaak onderbelicht. Ook tijdens onze relationele en seksuele vormingen merken we dat er vaak naar jongens gekeken wordt. Bijvoorbeeld als het gaat over de eerste stap zetten, maar ook als het gaat over grenzen respecteren tijdens flirten. Daarom wilden we specifiek met jongens spreken, zodat we hun unieke perspectief kunnen belichten, nuanceren en integreren in onze inzichten over flirten, grenzen en afwijzing.

EVEN VOOR DE ZEKERHEID ... FLIRTEN, WAT IS DAT?

SENSOA¹ DEFINIEERT 'FLIRTEN' ALS VOLGT:

"Bij flirten toon je op verschillende manieren dat je iemand interessant of aantrekkelijk vindt. Maar je hebt niet de bedoeling om echt een liefdesrelatie te beginnen met die persoon. Door te flirten wil je nagaan of die andere persoon jou ook aantrekkelijk vindt."

ALS JE WEL DAT STAPJE VERDER WIL GAAN, DAN HEEFT SENSOA HET OVER 'VERSIEREN':

"Bij versieren ga je wat verder en wil je wel iets meer van de ander. Je wil graag een afspraakje, een kus, misschien wel een liefdesrelatie."

In dit onderzoek komen beide varianten aan bod. Als het in dit rapport over 'flirten' gaat, kan dat dus zowel het eerste als het tweede betekenen.

¹ Vlaams expertisecentrum seksuele gezondheid

EEN ONDERZOEK OVER FLIRTEN, HOE PAK JE DAT AAN?

METHODOLOGIE VAN HET ONDERZOEK

We lichten kort het onderzoeksproces en onze aanpak toe: hoe zijn we tot de resultaten gekomen? Welke keuzes hebben we onderweg gemaakt en waarom? Eerst en vooral hebben we gekozen voor een mixed-methods-aanpak, wat betekent dat we cijfermatig (kwantitatief) en verhalend (kwalitatief) onderzoek combineren. Die combinatie laat toe om brede trends te zien in hoe jongeren naar flirten kijken, én om verdiepende inzichten te verzamelen via persoonlijke verhalen en ervaringen.

DE INTERVIEWS

We kozen voor een-op-een interviews omdat die voldoende veiligheid bieden voor een gesprek over flirten. De interviews waren semigestructureerd: we werkten met een leidraad (zie bijlage 1), maar lieten voldoende ruimte voor spontane wendingen. Zo konden jongens hun verhaal doen, terwijl we toch inhoudelijke samenhang tussen de interviews bewaakten.

De vragen in de leidraad gingen over hun persoonlijke kijk op en ervaringen met flirten, zoals:

- Ervaar jij weleens druk om te flirten? Van waar komt die druk?
- Ben je ooit al over iemands grens gegaan tijdens het flirten? Zag je iemand anders ooit al over een grens gaan tijdens het flirten?
- Welke rol speelt angst voor afwijzing voor jou?
- Enzovoort.

We interviewden jongens uit de derde graad secundair onderwijs.

- Waarom jongens? Dit onderzoek wil in de diepte kunnen kijken naar een perspectief. Onderzoek naar en het maatschappelijk debat over thema's zoals grenzen is vaak gericht op meisjes of vrouwen. Jongens worden minder gehoord of voelen dat in ieder geval vaak zo aan. Net daarom vinden wij hun stem bijzonder waardevol.
- Waarom uit de derde graad? Omdat jongeren op die leeftijd gemiddeld genomen meer ervaring hebben met flirten en meer taal en reflectie ontwikkelen om daarover te spreken.

We contacteerden scholen uit de vijf Vlaamse provincies en Brussel. We vroegen onze contactpersonen om telkens op zoek te gaan naar jongens met én zonder flirtervaring en verschillende achtergronden (finaliteit, culturele achtergrond, enz.). We namen in totaal zeventien interviews af. Elk interview duurde ongeveer één lesuur (50 minuten) en vond plaats op school in een lokaal met voldoende privacy. De interviews werden anoniem afgenomen, telkens na het verkrijgen van schriftelijke toestemming.

We transcribeerden elk interview en analyseerden de gesprekken met behulp van Taguette, een programma voor kwalitatieve data-analyse. We gebruikten een thematische analysemethode, vertrekkend van de interviewleidraad met vaste thema's zoals druk om te flirten, grenzen bij flirten en afwijzing. Binnen die thematische structuur werkten we inductief verder: we labelden fragmenten met codes die uit de gesprekken zelf naar boven kwamen en groepeerden die daarna in subthema's, bijvoorbeeld 'grenzen bij flirten: nee zeggen'. Zo konden we zowel de vaste onderzoeksthema's als nieuwe inzichten opnemen.

DE VRAGENLIJST

We stelden een online vragenlijst op in het programma Qualtrics (zie bijlage 2). De vragen gingen over druk om te flirten, grenzen bij flirten, afwijzing en praten over flirten (thuis en met vrienden). 1459 jongeren uit de eerste, tweede en derde graad secundair onderwijs in Vlaanderen en Brussel vulden de vragenlijst in. Gemiddeld namen jongeren daar ongeveer vijf à zes minuten de tijd voor. We hebben de vragenlijst verspreid via onze collega's tijdens hun vormingen aan jongeren en via ons netwerk van leerkrachten, jeugdwerkers, enz. met de oproep om ze in te vullen in hun (klas)groep – om te vermijden dat alleen jongeren met interesse in het thema de vragenlijst zouden invullen.

De antwoorden werden anoniem verwerkt. De resultaten hebben we geanalyseerd in RStudio. Hieronder een kort overzicht van onze stappen:

- We verwijderden eerst onvolledige of onbetrouwbare antwoorden, bijvoorbeeld van respondenten die de vragenlijst extreem snel invulden of telkens exact hetzelfde antwoord gaven, ongeacht de vraag. Na het 'schoonmaken' van de data bleven nog 1004 volledige en betrouwbare antwoorden over.
- We vergeleken onze steekproef van 1004 jongeren vervolgens met de real-lifepopulatie van jongeren in het secundair onderwijs. Daarbij merkten we een lichte oververtegenwoordiging van meisjes ten opzichte van jongens en van jongeren uit de doorstroomfinaliteit ten opzichte van jongeren uit de dubbele en arbeidsmarktgerichte finaliteit.
- Om dat verschil recht te trekken, zodat de resultaten representatief zijn, pasten we een weging toe: antwoorden van jongeren uit de ondervertegenwoordigde groepen kregen iets meer 'gewicht' en die van de oververtegenwoordigde groepen iets minder. We wogen op basis van de combinatie van gender en finaliteit zodat de vertegenwoordiging van meisjes en jongens niet alleen algemeen genomen, maar ook binnen elke finaliteit representatief is.
- We bekeken vervolgens de frequenties en percentages van de verschillende antwoordopties naast elkaar om tendensen en opvallende verschillen in kaart te brengen.
- We vergeleken ten slotte de antwoorden van jongens en meisjes met een chi-kwadraattoets om na te gaan of er statistisch significante verschillen zijn tussen de antwoorden van beide groepen.

EEN ONDERZOEK OVER FLIRTEN, WIE DOET DAARAAN MEE?

DEELNEMERS VAN HET ONDERZOEK

Welke jongens namen deel aan de interviews en welke jongeren vulden de vragenlijst in? De jongens uit de interviews beschrijven we kort met behulp van enkele eerste fragmenten. De steekproef van jongeren die de vragenlijst invulden, bespreken we uitgebreid aan de hand van de achtergrondkenmerken (leeftijd, finaliteit, enz.) die bevestigd werden in de vragenlijst.

WELKE JONGEREN NAMEN DEEL AAN DE INTERVIEWS?

In totaal interviewden we zeventien jongens uit de derde graad secundair onderwijs. Hoewel we bewust enkel jongens bevroegen, was de groep zo divers mogelijk. We interviewden jongens uit:

- het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Vlaamse provincies: Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant
- grote steden, kleine steden en dorpen
- verschillende richtingen over de drie finaliteiten heen: carrosserie, audiovisuele vorming, bedrijfswetenschappen, humane wetenschappen, enz.

De meeste jongens gaven aan dat ze vooral met meisjes flirten, maar we interviewden ook jongens die met niemand flirten, jongens die met jongens flirten en een jongen die naar eigen zeggen met iedereen flirt.

Enkele eerste fragmenten tonen hun verschillende ervaringen met en attitudes tegenover flirten.

“

Ik flirt zelf nooit met mensen omdat, ja, ik ben daar niet echt in geïnteresseerd.

”

“

Op een moment had ik een spel met mijn vrienden: diegene die het meeste flirt.

”

“

Ik ben verlegen. Ik ga niet altijd bij meisjes om te gaan flirten. Ik wacht tot zij dat doen.

”

“

Ik vind flirten een beetje ongemakkelijk.

”

WELKE JONGEREN VULDEN DE VRAGENLIJST IN?

JONGEREN UIT HET REGULIER SECUNDAIR ONDERWIJS

De grootste groep respondenten (54,8%) is 15 of 16 jaar. Een op de vijf (20,4%) is 13 of 14 jaar en een gelijkaardige groep (22,8%) 17 of 18 jaar. Een kleine minderheid is jonger of ouder (respectievelijk 0,2% en 1,8%).

Leeftijd	n	%
12 jaar of jonger	2	0.2
13-14	225	20.4
15-16	605	54.8
17-18	252	22.8
19 jaar of ouder	20	1.8

met n = aantal

JONGEREN UIT DE VERSCHILLENDE FINALITEITEN

De grootste groep respondenten (68,1%) komt uit de doorstroomfinaliteit. Iets meer dan een op de vijf (22,4%) komt uit de dubbele finaliteit en een op de tien (9,5%) uit de arbeidsmarktgerichte finaliteit. Zoals gezegd voerden we een weging uit op combinatieniveau voor finaliteit en gender.

Finaliteit	n	%
Doorstroomfinaliteit	752	68.1
Dubbele finaliteit	247	22.4
Arbeidsmarktgerichte finaliteit	105	9.5

JONGEREN DIE NAAR SCHOOL GAAN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

De respondenten komen uit alle Vlaamse provincies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Provincie	n	%
Antwerpen	228	20.7
Brussel	77	7.0
Limburg	186	16.8
Oost-Vlaanderen	170	15.4
Vlaams-Brabant	252	22.8
West-Vlaanderen	191	17.3

JONGEREN DIE NAAR SCHOOL GAAN IN EEN STAD OF DORP

De meerderheid van de respondenten (64%) gaat naar school in een stad, tegenover 36% in een dorp. Dat is een lichte oververtegenwoordiging van de stedelijke context in vergelijking met de populatie in Vlaanderen en Brussel, maar niet in die mate dat een weging noodzakelijk is.

	n	%
Stad	707	64
Dorp	397	36

MEISJES, JONGENS EN NON-BINAIRE JONGEREN

Iets meer dan de helft van de respondenten (54,5%) identificeert zich als meisje of vrouw en iets minder dan de helft (44%) als jongen of man. Een kleine minderheid identificeert zich als non-binaire, geeft aan dat die het (nog) niet weet of zegt het liever niet (respectievelijk 0,6%, 0,5% en 0,4%).

Gender	n	%
Jongen	486	44.0
Meisje	601	54.4
Non-binaire	7	0.6
Ik weet het (nog) niet	6	0.5
Ik zeg het liever niet	4	0.4

HETEROSEKSUELE EN LGBTQAI+-JONGEREN

De grote meerderheid van de respondenten (90,3%) geeft aan dat hun seksuele of romantische voorkeur heteroseksueel is. Ongeveer een op de tien (9,7%) duidt homoseksueel, lesbisch, bi, panseksueel, aromantisch of 'andere' aan als voorkeur.

Voorkeur	n	%
Hetero	997	90.3
Homo	2	0.2
Lesbisch	9	0.8
Bi	56	5.1
Pan	24	2.2
Aromantisch/aseksueel	8	0.7
Ik weet het (nog) niet	0	0
Ik zeg het liever niet	0	0
Andere	8	0.7

WAT HEBBEN WE GELEERD OVER FLIRTEN BIJ JONGEREN?

RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK

We geven hieronder een uitgebreid overzicht van de resultaten met enkele cijfers, op basis van de vragenlijst en verdiepende inzichten uit de interviews. Voor dat laatste gebruiken we regelmatig fragmenten uit de interviews om zo dicht mogelijk bij de woorden van de jongens zelf te blijven. Na de resultaten volgen ten slotte onze reflecties op de onderzoeksresultaten waarin we de belangrijkste bevindingen samenvatten en onze aanbevelingen formuleren om met de resultaten aan de slag te gaan.

1 WAAR EN WAAROM FLIRTEN JONGEREN?

De eerste stelling in de vragenlijst is 'ik flirt weleens'. Ongeveer een op de drie jongeren (33,6%) koos de antwoordoptie 'soms', een op de tien (10,7%) 'vaak' en een op de twintig (4,5%) 'zeer vaak'. Iets meer dan een op de vier jongeren (27,4%) zegt dat ze zelden flirten en iets minder dan een op de vier (23,8%) nooit.

	w	%
Nooit	253	23.8
Zelden	292	27.4
Soms	357	33.6
Vaak	114	10.7
Zeer vaak	47.8	4.5

met w = gewogen frequentie

Omgekeerd polst de vragenlijst ook in hoeverre anderen weleens met hen flirten. De cijfers zijn vergelijkbaar met de vorige resultaten. Iets minder jongeren kozen hier 'nooit' en iets meer jongeren dan hierboven kozen 'soms'.

	w	%
Nooit	200	18.9
Zelden	293	27.5
Soms	415	39
Vaak	121	11.4
Zeer vaak	34	3.2

1.1 WAAR FLIRTEN JONGEREN?

In de interviews luisterden we zoals gezegd naar jongens met heel weinig tot heel veel flirtervaring. Zij vertelden meer over waar en waarom ze flirten en over druk die ze ervaren om te flirten.

1.1.1 IN HET UITGAANSLEVEN

Waar flirten jongeren zoal en waar (liever) niet? Een eerste context die aan bod komt, is het uitgaansleven. Dat lijkt een belangrijke flirtplek.

“
Ge maakt dat eens mee als ge naar een feestje gaat of iets, naar een fuif. Dat dan iemand naar u komt en dan, ja, begint te flirten met u.
”

“
Ja, in principe kan het wel overal, maar ik denk wel dat een café en zo – hoe zegt ge dat – naar daar gaat ge wel om te praten met mensen en zo en dan kan dat flirten erin komen.
”

“
Bijvoorbeeld, Pukkelpop, daar wordt ook geflirt. Het is meestal: overal waar veel mensen zijn, dat mensen durven te flirten, vind ik. Want als je hier [op school] als enige begint te flirten, dan kijkt iedereen naar u. Maar op Pukkelpop en op fuiven is er zoveel man.
”

Wat is de rol van alcohol? In de interviews vertellen enkele jongens spontaan over de impact van alcohol op het flirtgedrag van vrienden en zelfs op de bredere flirtcultuur in het uitgaansleven. Alcohol lijkt flirten in de hand te werken.

“
Dat hangt echt van persoon tot persoon af. Ik heb een vriend van mij, die drinkt nooit en die rookt ook nooit, maar die flirt gewoon vanuit zichzelf direct ... En dan hebben we ook zo vrienden die echt gewoon alcohol nodig hebben om die eerste stap te zetten.
”

“
Misschien was dat vroeger anders, maar ik denk echt: moest er een fuif zijn zonder alcohol en een fuif met alcohol, en er gaan elk 300 of 400 gasten naartoe, dat er veel meer wordt binnengedaan op die met alcohol.
”

1.1.2 ONLINE

Een tweede context die vaak aan bod komt tijdens de interviews is die van online flirten: van elkaar toevoegen en liken tot online gesprekken voeren.

“
Bijvoorbeeld: dat is een meisje, je voegt haar gewoon toe op Instagram, je weet niet vanwaar, je liket, je begint te praten.
”

“
Maar als het echt wel serieus is, dan begint dat meestal op sociale media. Snapchat of iets en dan begint ge daar te praten. En dan uiteindelijk, als het zo ver komt afspreken ...
”

“
Ja, elkaar een compliment geven of zo wat verhalen liken ...
”

Online flirten biedt kansen, maar jongens vertellen ook dat het frustrerend kan zijn. Bijvoorbeeld door de oppervlakkigheid van de gesprekken.

“
Ja, er zijn ook mensen die gewoon op Snapchat – ge kunt zo op toevoegen drukken en dan zijn er gewoon allemaal mensen die daar staan en die drukken daar allemaal op ... Dat zijn allemaal, ja, in ons geval dan allemaal meisjes en dan voegen ze die gewoon toe.
”

“
Maar ik denk dat veel mensen botsen op een gesprek levend houden, want dat is zo in de chat: die reageert. Oké, foto. Klaar. En dan is je gesprek gedaan en dan stuur je heel de avond foto's ... Foto's van je gezicht en foto's met filters op en van die dingen.
”

1.1.3 OP SCHOOL

En op school? Flirten jongeren op school met elkaar? Dat verschilt. Zoals de jongen hierboven die niet flirt op school om te vermijden dat iedereen kijkt. Een andere jongen laat dat hem niet tegenhouden.

“
[Ik flirt met] iedereen, ik doe dat ook gewoon in de klas.”

“
Allee, er zijn mensen met relaties op school. Een vriend van mij heeft een relatie op school en 't is niet dat die constant met elkaar aan 't flirten zijn of zo.”

1.1.4 VRIENDSCHAP

Ten slotte vertellen jongens ook nog over flirten in de context van vriendschap. Zo kan wat begint als flirten bijvoorbeeld eindigen in vriendschap.

“
Zij heeft, denk ik, iemand anders gevonden, maar we zijn nog steeds vrienden. We praten nog af en toe.”

Maar als vriendschap eerst aanwezig was, kan dat flirten complexer maken:

“
Omdat ge schrik hebt dat die persoon u gaat afwijzen of zo. Omdat dan de vriendschap ook direct weg is.”

En soms is het verschil tussen vriendschap en flirten zelfs heel klein.

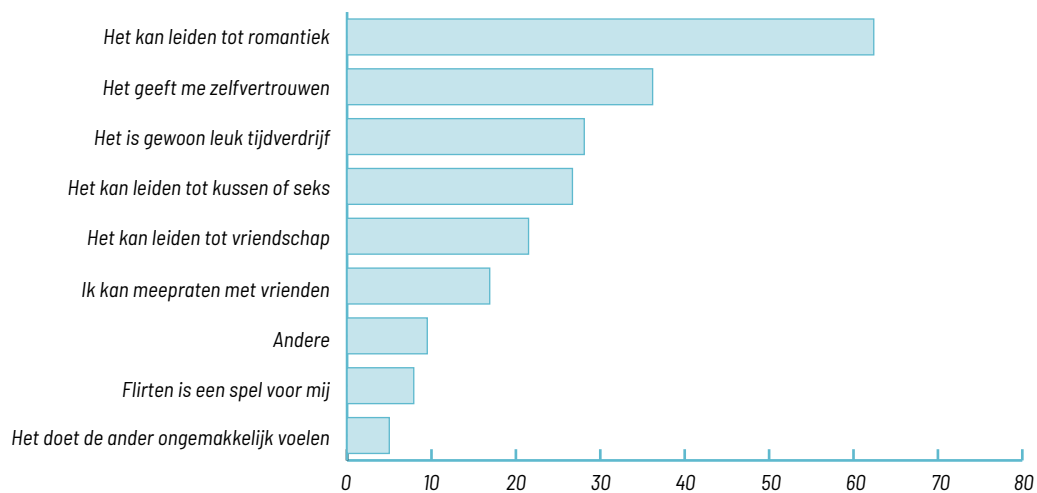
“
Ja, maar dat betekende nooit echt iets. Ik had vroeger een meisje als beste vriend en daar heb ik soms wel voor de grap mee geflirt, maar voor de rest eigenlijk niet.”

1.2 WAAROM FLIRTEN JONGEREN?

We vroegen in de vragenlijst wat jongeren leuk vinden aan flirten. De antwoordopties zijn gebaseerd op wat jongens in de interviews vertellen: het geeft me zelfvertrouwen, ik kan meepraten met vrienden, het kan leiden tot kussen of seks, het is gewoon leuk tijdverdrijf, het kan leiden tot romantiek, het kan leiden tot vriendschap, flirten is een spel voor mij of het doet de ander ongemakkelijk voelen.

De grafiek toont de top 3:

- Twee op de drie jongeren (62%) kiest 'het kan leiden tot romantiek'
- Een op de drie (36%) kiest 'het geeft me zelfvertrouwen'.
- Meer dan een op de vier (28%) kiest 'het is gewoon een leuk tijdverdrijf'.

WAT MET DE VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES?

De vergelijkende analyse van de antwoorden van jongens versus meisjes leverde enkele statistisch significante verschillen op, maar steeds met een zeer kleine effectgrootte (cramer's $v < 0.1$). Jongens en meisjes antwoordden dus zeer gelijkaardig op deze stelling in de vragenlijst.

In de interviews vertelden jongens ons meer over hun motivatie om te flirten. Verschillende redenen die ze aanhalen, sluiten aan bij de top 3. Waarom flirten jongens?

1.2.1 OM LIEFDE TE VINDEN

Een eerste belangrijke motivator is om een band met iemand te kunnen opbouwen en misschien zelfs een relatie te starten.

“
Euh, ja, dat je dan iemand leuk vindt en je wilt daar meer over weten en misschien later dat je daar dan op verliefd wordt.
”

“
Ja, ik vind dat zo wat de stap zetten om een relatie te starten met iemand. Om dat toch te vragen van: 'Wil je met mij samen zijn?' Dan kan je dat met flirten doen, denk ik.
”

1.2.2 OM PLEZIER TE BELEVEN

Jongens flirten ook om plezier te beleven.

“
Meestal is flirten gewoon om zo zich te amuseren en soms niet serieus ... Soms flirten mensen om zo daarna later echt iets met de persoon willen en soms flirten mensen gewoon zomaar met vrienden, op vakantie en zo.
”

Plezier beleven? Dat kan ook kussen of seks betekenen. Opvallend: de jongens in de interviews leggen die motivatie alleen bij andere jongeren en praten hier niet vanuit zichzelf.

“
Ja, ik heb zo sommige vrienden die dan flirten met iemand voor de lol en dan zo een onenightstand hebben en dan die gewoon ghosten.
”

“
Ja, die willen gewoon seks, muilen, dit dat, blablabla. Dat moet niet in het leven, vind ik.
”

“
Eerlijk gezegd, ik weet het niet... Hormonen. Jongens, da's gewoon zo ... Ik ga geen namen zeggen, maar er zijn vrienden die echt tot het seksuele gaan. Maar ik niet.
”

Deze jongens vertellen over flirten als tijdverdrijf en tegen verveling.

“
Ik zal zeggen dat ik me vroeger veel verveelde. Allee, zo van 'kom, ik verveel me, ik ga spreken met een meisje'.
”

“
Da's gewoon om de tijd wat te laten passeren, om gewoon even te lachen. Dat is niet echt serieus.
”

1.2.3 VOOR DE UITDAGING

Sommige jongens zien flirten als een uitdaging. En als het lukt? Dat geeft zelfvertrouwen. Eén jongen beschrijft het zelfs als een overwinning.

“
Dus ging ik soms naar meisjes, ja, ze accepteerden, oké, ik werd blij en dan kreeg ik zo vertrouwen in mezelf.”

“
En soms, als een meisje zelfs nee zegt, zo op het einde kunnen we wel de situatie omdraaien om terug geen nee te hebben. Dus da's leuk eigenlijk. Ik vind dat satisfying ... Je voelt je sterk. Ineens voel je je knap en zo.”

We merken tijdens de interviews nog dat jongens flirten soms als een prestatie zien. Woorden als 'slagen' en 'overwinnen' zijn daarbij opvallend.

“
Voor mij is dat [wingman zijn] gewoon een avond zorgen dat een vriend van mij iemand binnendoet. Dat hij geslaagd is en dan is dat voor mij ook geslaagd.”

“
Die proberen te overwinnen, zodat die u ook terug zou leuk vinden.”

1.3 WAAROM FLIRTEN JONGEREN NIET?

We weten al dat niet elke jongere flirt. In de interviews vertelden jongens ook over hun redenen om niet te flirten.

1.3.1 ANDERE PRIORITEITEN

Ze hebben bijvoorbeeld andere prioriteiten of zijn gewoon niet geïnteresseerd.

“
't Is niet zo mijn ding. Ik probeer mij te interesseren in boksen en mijn school.”

“
Ja, omdat ik meer geïnteresseerd ben in het geld maken dan meisjes momenteel.”

1.3.2 UIT ANGST VOOR AFWIJZING

En dan is er nog één belangrijke reden waarom jongens niet flirten: uit angst voor afwijzing. Het thema afwijzing brengt ons verder dan alleen motivatie om te flirten en komt in hoofdstuk 3.3 uitgebreid aan bod. Maar we kunnen hier alvast vermelden dat angst voor afwijzing sommige jongens echt tegenhoudt om te flirten.

“
Ik denk dat als begin van puber zijnde vooral dat jij heel veel bang bent voor anderen hun reacties ... Allee, dat had ik. Dat ik bang was voor anderen hun reactie en dat ik dat daarom niet deed.”

“
Ik denk dat dat ook wel een van de meeste redenen is waarom ik niet flirt ... Gewoon [angst] om verliefd te worden op iemand en dan bijvoorbeeld na een heel lange periode gewoon niks terug te krijgen en gewoon afgewezen te worden.”

1.4 ERVAREN JONGEREN DRUK OM TE FLIRTEN?

Is het wel zo simpel als 'jongeren kiezen zelf waar en waarom ze flirten'? Wat vertelden de jongens in de interviews ons over de druk die ze ervaren om te flirten? In welke mate is druk een motivator of toch eerder een obstakel om te flirten?

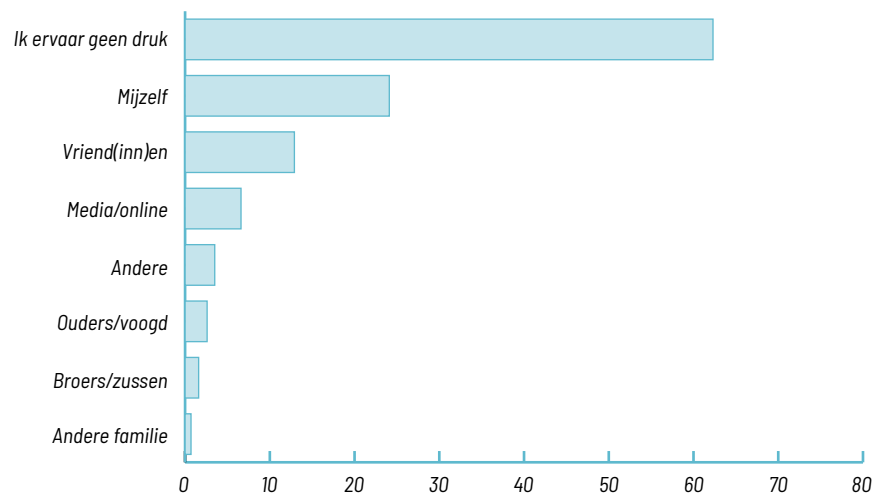
Op de stelling in de vragenlijst 'ik heb al druk ervaren om te flirten' antwoordde meer dan de helft van de jongeren (55,4%) 'nooit'. Een op de vier (24,5%) geeft aan dat ze zelden druk ervaren, een op de zes (17,3%) soms en een kleine minderheid vaak of zeer vaak (respectievelijk 2,2% en 0,6%).

	w	%
Nooit	93	55.4
Zelden	262	24.5
Soms	186	17.3
Vaak	23.1	2.2
Zeer vaak	6.45	0.6

We vroegen vervolgens van wie of waar de druk komt. De grafiek toont de top 3:

- De meerderheid van de jongeren (62,3%) zegt opnieuw geen druk te ervaren.
- Met een op de vier (24,1%) staat druk van zichzelf op de tweede plaats.
- een op de acht jongeren (12,9%) ervaart druk van vrienden.

De jongens in de interviews vertellen hieronder meer over die verschillende bronnen van druk om te flirten.

MAAR EERST ... WAT MET DE VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES?

De vergelijkende analyse leverde opnieuw enkel statistisch significante verschillen op met een zeer kleine effectgrootte. Jongens en meisjes antwoorden dus ook gelijkaardig op deze stelling over druk.

1.4.1 MAATSCHAPPELIJKE DRUK

Sommige jongens beschreven een algemeen gevoel dat flirten moet, zeker als tiener, zonder goed te weten van wie of waar die druk komt.

“

Ik vind dat dat heel hard veranderd is en dat dat zelfs misschien in de mode is van, ja, 'ik ben twee meisjes gaan kijken' en dan is de andere zo van 'wow, twee meisjes' en begint hij misschien hetzelfde te doen van, ja, 'dat lijkt me leuk' en, ja ...

”

“

Ik weet niet vanwaar dat dat komt, gewoon algemeen dat dat een beetje moet, soort van ... Niet van specifiek iemand. Gewoon, ja, gewoon in 't algemeen.

”

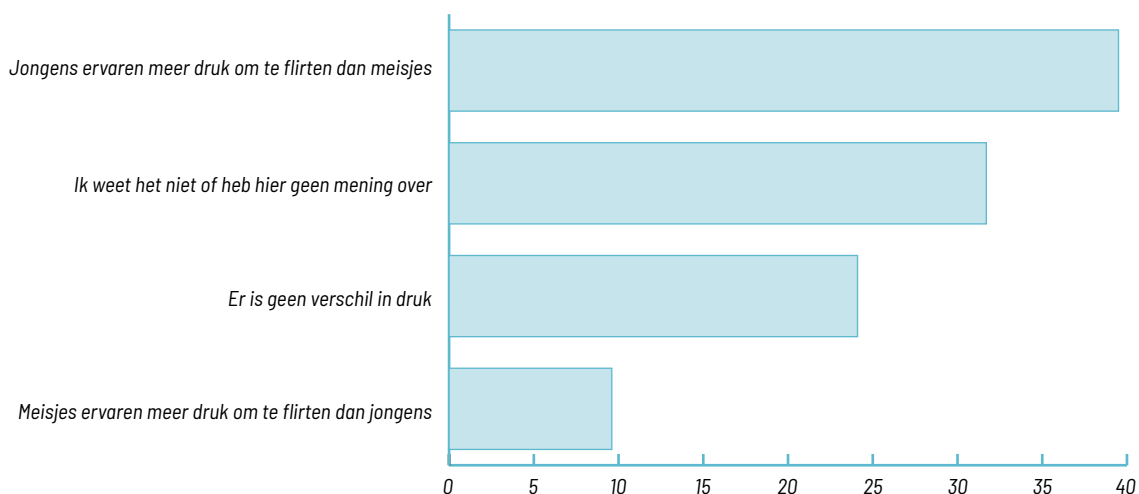
“

Ja, zeker in het middelbaar. Zo eerste, tweede, derde, ja. Ge voelt sowieso wel een druk ... Ik weet het niet [vanwaar die druk komt], da's gelijk een druk die op iedereen ligt, vind ik. Zeker als ge zo teenager bent.

”

Maatschappelijke genderrollen en gendergerelateerde verwachtingen spelen duidelijk een rol. In de vragenlijst vroegen we met welke stelling jongeren het eens zijn: jongens ervaren meer druk om te flirten dan meisjes, meisjes ervaren meer druk om te flirten dan jongens, er is geen verschil in druk of ik weet het niet. De grafiek toont de antwoorden:

- Vier op de tien jongeren (39,5%) denkt dat jongens meer druk ervaren om te flirten dan meisjes.
- Een op de drie jongeren (31,7%) denkt hier niet over na of heeft hier geen mening over.
- Een op de vier (24,1%) denkt dat er geen verschil is.
- Slechts een op de tien (9,6%) denkt dat meisjes meer druk ervaren om te flirten dan jongens.

Die cijfers lijken aan te sluiten bij het gevoel van de jongens in de interviews. Zij voelen dat de druk om de eerste stap te zetten bij hen ligt.

“
Wanneer we samen met elkaar zouden zijn, dan ben ik de man dus dan moet ik spreken.”

“
Ik vind dat dat is hoe dat hoort. De jongen moet de stap zetten. Dat is hetzelfde bij trouwen. De jongen moet door zijn knieën gaan. Het hoort niet dat het meisje op haar knie gaat.”

Sommige jongens geven duidelijk aan dat ze die gendergerelateerde druk als negatief ervaren:

“
Da's een beetje irritant ... Omdat als ik het dan niet doe, dat er dan niks van komt.”

En belangrijk: het is niet omdat een jongen de genderrollen schijnbaar evident vindt, dat hij het niet fijn zou vinden als het bij hem toch anders loopt.

 Jongere: Wanneer dat we samen met elkaar zouden zijn, dan euh ben ik de man dus dan moet ik spreken ... Ik vind persoonlijk dat niet de vrouw moet tegen mij spreken. Enfin, ze mag wel een paar vragen stellen, maar ik moet meer open zijn.

Interviewer: Wat als een vrouw wel het gesprek zou starten met u of als zij de eerste stap zou zetten? Wat zou ge daarvan vinden?

Jongere: Beter.

We vinden het belangrijk om nog te vermelden dat druk die jongeren ervaren bij flirten soms complexer is dan 'ik heb het gevoel dat ik moet flirten'. Zo vertelde deze jongen die op jongens valt over flirten in een heteronormatieve context. De druk die hij ervaart, is een druk om te bewijzen dat hij een 'normaal' persoon is en daarom flirt hij zeer voorzichtig en geremd.

“
Zo weten dat iemand gay is en zo flirten als je honderd procent zeker weet dat die persoon gay is, da's iets wat ik belangrijk vind ... Omdat: mensen hebben al van die stereotypen over gay mensen, dan wil ik niet dat er zo extra dingen bijkomen van 'ah, hij vond jou leuk', 'hij heeft dit gezegd', terwijl dat totaal niet waar was. Zo - hoe moet ik dat zeggen - mij proberen bewijzen dat ik ook gewoon een normaal persoon ben.”

1.4.2 VAN DE MEDIA

Soms is het wel duidelijk voor de jongens waar de druk om te flirten vandaan komt. Bijvoorbeeld van de media.

“
Ik denk dat dat echt vooral komt omdat dan één iemand een serie, bijvoorbeeld, heeft gezien en dan begint die dat te doen en dan zegt die dat tegen zijn andere vrienden en dan blijft dat zo de hele tijd doorgaan. Dan denken die dat het zo moet.”

“
Ge ziet toch zo overal van die posts van mensen die samen zijn of op Valentijn of zo vaak ... Zo, al die films en al die posts en zo, online, van mensen die zo aan 't flirten zijn of video's van mensen die samen zijn. Ik vind dat raar dat dat zo wordt opgestoken bij andere mensen.”

1.4.3 VAN DEGENE WAARMEE ZE FLIRTEN

De druk om te flirten kan ook van 'de ander' komen. Van de persoon die flirt of uitnodigt tot flirten. De fragmenten hieronder maken het onderscheid duidelijk tussen een uitnodiging zonder druk (bv. oogcontact) tegenover met druk (bv. niet weggaan tot die ingaat op de flirtpoging).

“
Ge ziet dat ook als die persoon heel de tijd zo blijft hangen. Zo heel de tijd blijft naar u toe gaan. Dat ge dan zo wel iets hebt van 'ik moet nu iets terug doen of die blijft heel de tijd nog komen en ik kan niet verder doen met hetgeen dat ik wou doen'.
”

“
Zelfs al ben ik in een relatie, zijn er zo nog steeds meisjes die zo – allee, hoe moet ik dat zeggen – ze zoeken wel zo oogcontact of zoeken gewoon zo contact, maar dan kan ik dat gewoon negeren en dan heb ik geen druk.
”

1.4.4 VAN FAMILIELEDEN

Soms komt die druk ook van ouders en andere familieleden. Opvallend is dat wat jongeren wel benoemen als druk om te flirten in essentie vooral lijkt te gaan over druk om een partner te vinden.

“
Van ons mama, bijvoorbeeld, van: 'Het is wel eens tijd dat ge een vriendin zoekt' en dan, ja ... Ons mama is ook wel als er iemand – 'is dat niet iemand voor u?'
”

“
Soms zegt de familie eens van 'ge moet met een meisje thuiskomen', maar, allee ja, dat is niet echt druk. Dat is gewoon om te lachen.
”

“
Euh, bijvoorbeeld, als uw opa vraagt van: 'Hebt ondertussen al een lief' of zo, dan heb je wel het gevoel van 'misschien moet ik hier wel gewoon een lief hebben', ook al wil je dat misschien zelf niet. Dan is dat ook wel een beetje oncomfortabel.
”

1.4.5 VAN VRIENDEN

Ten slotte kunnen ook vrienden een bron van druk zijn.

“
Op een moment had ik een spel met mijn vrienden: degene die het meeste flirt ... Dus degene die in één week tijd, dat was degene die het meest heeft geflirt. Dus op die moment had ik veel druk ...
”

“
Niet per se, denk ik, want ik denk: de meeste van mijn vrienden zijn ook een beetje zoals ik. Eerder zo, niet echt daar achter gaan en zo. Ja, ik denk: ge moet ook wel vrienden zoeken die ook een beetje zoals u zijn.
”

“
Omdat mensen ook wel gewoon weten dat ik gay ben en zij weten ook zelf dat er niemand anders gay is in mijn omgeving, dus dan gaan ze mij ook niet forceren. Dus als ze zo iemand kennen die ook gay is, dan denken ze wel 'misschien ga je hem ook leuk vinden' ... Alleen dan ervaar je wel zo'n druk om te flirten.
”

Belangrijk: die druk van vrienden wordt zeker niet altijd als negatief ervaren.

“
Ja, dat ze dan zeggen: 'Dat is echt iemand voor u', dus 'gaat dat dan proberen' en 'gaat daar mee praten' en dan, ja, wie weet wat komt daaruit. Dus dat vind ik wel goed, dat moedigt u aan.
”

“
Of misschien zo één keer – want dat met dat meisje was ook al wel echt lang, dat was wel zo vier of vijf maanden dat ik wel zo al haar leerde kennen en zo en dan zei mijn vriend ook zo: 'Wanneer ga je eigenlijk je move maken?' En dat was niet zo pushen of zo, maar dan besepte ik wel 'ah, misschien moet ik ook wel echt mijn move maken, want anders gaat dat te lang duren en zo' ... Ik vond dat wel vriendelijk van hem. Ik vond dat wel zo wat vrienden doen. Zo van 'komaan, doet dat eens'.
”

1.4.6 VAN ZICHZELF

Uiteindelijk is het de jongen zelf die druk van anderen al dan niet vertaalt naar druk van zichzelf.

“

Ik voel die druk bij mezelf omdat: dat zijn gewoon dingen die ik wil leren om daar geen druk bij te hebben.

”

“

Ik had altijd zoiets van: da's uiteindelijk mijn keuze of ik dat wil.

”

2 PRATEN OVER FLIRTEN

De vragenlijst peilde vervolgens naar praten over flirten met vriend(inn)en. De meerderheid van de jongeren (42,3%) gaf aan dat ze soms over flirten praten met vrienden. Een op de vijf jongeren (21,6%) praat zelfs vaak over flirten met vrienden en een minderheid (5,6%) zeer vaak. Een op de vijf jongeren (19,9%) praat zelden over flirten met vrienden en een op de tien jongeren (10,6%) nooit.

	w	%
Nooit	113	10.6
Zelden	213	19.9
Soms	452	42.3
Vaak	231	21.6
Zeer vaak	60.3	5.6

De vragenlijst peilde ook naar thuis praten over flirten. Dat gebeurt gemiddeld genomen minder dan met vrienden. De meerderheid van de jongeren (42,4%) gaf aan dat dat zelden gebeurt. Een op de drie jongeren (35,2%) praat thuis nooit over flirten. Een op de vijf (18,9%) doet dat soms en slechts een kleine minderheid vaak of zeer vaak (respectievelijk 2,8% en 0,6%).

	w	%
Nooit	376	35.2
Zelden	453	42.4
Soms	202	18.9
Vaak	29.6	2.8
Zeer vaak	6.92	0.6

WAT MET DE VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES?

De vergelijkende analyse leverde opnieuw enkel statistisch significante verschillen met een zeer kleine effectgrootte op. Jongens en meisjes antwoordden dus gelijkaardig op de stellingen over praten over flirten.

Hoe gaan die gesprekken over flirten thuis en met vrienden? In de interviews vertelden jongens over hun redenen om net niet te praten over flirten en wat ze leren over flirten als ze het gesprek wel aangaan. Ze vertellen over praten met familie, met vrienden en met meisjes over flirten.

2.1 MET FAMILIE

Welke redenen vermeldden de jongens om niet over flirten te praten met hun familie? Leeftijd, cultuur en religie kwamen aan bod, maar even goed vinden ze het niet nodig of niet interessant.

“
Nee, nog niet. Ik ben daar nog te jong voor om erover te spreken.
”

“
Ik persoonlijk – ik ben Marokkaans en Arabisch. Allee, mijn gezin is islam. En bij mij thuis gaat het niet zoveel over meisjes wat ouders en zo betreft.
”

“
En over mijn ouders, ja, ik denk gewoon: zij vinden dat ook niet echt nodig om daarover te praten, want zij denken wel, denk ik dan, dat ik het zelf, zeg maar, zal uitvogelen.
”

“
En ik heb een tweelingbroer, maar hij houdt zich daar ook niet echt superveel mee bezig.
”

Andere jongens praten wel over flirten met hun ouders, siblings en andere familieleden zoals grootouders.

“
Ik, du coup, als ik iets doe, ik zeg dat aan mijn ouders. Ja, ze zijn de eerste die dat weten: ‘hey, nanana’.
”

“
Ja, en met mijn broer natuurlijk ook zo van ‘ja, kijk, ze is mooi’ en ‘ja, wat vind je van haar?’. En ja, met mijn zus ook.
”

“
Ik heb heel lang met mijn oudere zus ook op een kamer geslapen en zij sprak dan gewoon altijd tegen mij. Ik was zo passief aan het luisteren en dan was zij gewoon aan ‘t spreken en aan ‘t spreken en uiteindelijk heb ik er toch wat van opgepikt.
”

“
Ja, wij [hij en zijn oma] zijn allebei heel open personen. Iedereen in de familie is op dat vlak wel heel open. Wij praten echt over alles. Ik kan over alles praten. Ik heb nooit een moment gehad met mijn oma of zo dat ik mij ergens ongemakkelijk bij voelde.
”

Wat pikken de jongens daaruit op? Dat lijkt bijvoorbeeld te gaan over respect, keuzevrijheid en hoffelijkheid.

“
In het algemeen hebben ze me eigenlijk gewoon geleerd om, zeg maar, beleefd te blijven en zo. Dus dat zou ik dan vooral toepassen in flirten, maar da's bijvoorbeeld dan ook gewoon bij vrienden en zo.
”

“
Sowieso gewoon van respect hebben voor vrouwen en zo. Zo niet disrespectful behandelen, gewoon die dingen.
”

“
Dat ik ook zo altijd tegen vrouwen beleefd moet zijn, respect, veel, wat meer respect voor vrouwen en zo. Echt zo heel hoffelijk en dat het wel aan mij ligt of ik een lief krijg of niet. Of dat ik er genoeg achter zit of niet.
”

Of ouders het gesprek over flirten wel of niet aangaan, invloed hebben ze toch. In de interviews vertelden jongens ook over indirecte manieren waarop ouders invloed hebben op flirten.

“
Want sinds klein, ze hebben mij gezegd ‘oui, eender wat je doet, je blijft altijd onze zoon’, ‘we zijn de enigste die willen jouw coup de coeur’, tu vois? ... Dan heb je zo de self-confidence, zie je wat ik bedoel? Je hebt meer vertrouwen.
”

“
Mijn grootouders zeggen dat ik dat van mijn vader heb gekregen. Soms komt dat er gewoon uit en dan is dat iets met een speelsere of romantische ondertoon.
”

2.2 MET VRIENDEN

Waar hebben jongens het over als ze met vrienden praten over flirten? Hoe gaan die gesprekken?

2.2.1 WIE, WAT, WAAR BESPREKEN

De feiten of de wie-wat-waar achter het flirten worden wel eens gedeeld met vrienden.

“

Over meisjes. Over hoe jullie dat hebben gedaan, wat jullie exact hebben exact gezegd, hoe het is gebeurd, waar het is gebeurd, hebben jullie nog verdere dingen gedaan met die meisjes. Voilà.

”

“

Zo, ja, wat er gebeurd is in het afgelopen weekend en wie het is en vanwaar ze is. Eigenlijk alles over het meisje waar ge dan mee geflirt hebt en wat er gebeurd is en, ja, heel de uitleg.

”

2.2.2 UITERLIJK BESPREKEN

Als het gaat over de persoon waarmee geflirt wordt, wordt ook het uiterlijk van die persoon besproken. Soms kan uiterlijk één punt op de lijst zijn, soms zelfs het enige punt.

“

Maar soms kan het geval zijn dat we spreken over hun uiterlijk, over wat we liever hebben, wat iemand anders liever heeft of niet.

”

“

Ja, meestal is dat dan dat uw vrienden gaan zeggen of ze het een mooi meisje vinden en of het een toffe is.

”

“

Goh, zo over wie ze mooi vonden, wie ze niet mooi vonden ... Ja, dat eigenlijk gewoon.

”

2.2.3 ADVIES UITWISSELEN

Het blijft niet alleen bij een bespreking van de feiten. Vrienden adviseren elkaar ook over goede manieren om te flirten. Soms gaat dat zelfs expliciet over grenzen respecteren.

“

Soms ook wat advies geven van wat ze kunnen doen, eventueel, allee, de mogelijkheden geven.

”

“

Soms krijgen en geven we ook advies aan de vrienden, van 'ja, ga gewoon rustig bij haar, vraag haar kalm en zo' of 'ga naar haar en doe dat', euh, 'pak iets met je mee en laat haar lachen', 'zeg haar dat', zo'n dingen.

”

“

Ze geven ook positief advies van 'ge moet ook u aanpassen aan haar grenzen' en 'ge moet ook praten over wat ze wilt'. Da's belangrijk dat je weet waar ze al klaar voor is en waar nog niet. Ge wilt nooit opdringerig zijn, want dan kunt ge de andere persoon kwetsen.

”

Dat adviseren doen ze met de bedoeling om elkaar te helpen bij het uiteindelijke flirtdoel of om elkaars flirtaanpak bij te sturen. Opnieuw gaat dat ook over grenzen respecteren.

“

Ik heb vroeger mijn toen beste vriend aan een vriendin geholpen. Ik ben zelf opgegroeid met twee zussen, dus, en hij was aan 't sturen met een meisje en ik had dan soms met hulp van mijn zus toch erachter gekomen dat zij hem leuk vond.

”

“

Sommige vrienden moeten we zo een beetje bijsturen ... Zo, ja, 'je moet gewoon interesse tonen naar het meisje zelf', 'je moet vragen wat ze doet van hobby's en zo', 'wat zijn je interesses', 'je moe niet direct beginnen over jezelf want dan lijkt dat te egoïstisch'.

”

“

Ik denk: het belangrijkste advies om te geven, is misschien hoe ge een gesprek begint, zeg maar. En daarna moet ge uw eigen personaliteit laten zien ... Want als wij bijvoorbeeld een heel gesprek voor hem uit zouden plannen, dan is dat eerder dat wij daar aan het flirten zijn.

”

Soms gaan vrienden nog een stapje verder en geven ze hun oordeel over de persoon waarmee geflirt wordt of waarschuwen ze elkaar.

“

Ja, allee, ze gaan niet u tegenhouden. Dat gaan ze niet doen. Maar ze gaan wel zeggen 'pas op, want dit en dat', 'die heeft dat gedaan' of 'die heeft dat gedaan bij mij'.

”

“

Als vrienden, gij kunt veel inschatten van situaties ... Ik ben gewoon iemand die hard mijn mening geeft en ik zeg gewoon van 'ik zou dat niet doen, want dat ziet er niet betrouwbaar uit' of van 'wacht nog even af of kijk gewoon nog even rond'.

”

2.2.4 EEN STAPJE VERDER: SAMEN OP FLIRTPAD

Sommige vrienden laten het niet bij een gesprek voor of na het flirten, maar gaan samen op flirtpad en helpen elkaar tijdens het flirten. Ook bij Vlaamse en Brusselse jongeren heet dat principe soms nog 'de wingman zijn'.

“

Ik ben altijd gewoon voor mijn vrienden een beetje een wingman geweest. Ik vind, vooral als dat uw beste vriend is, dan mag je wel je steentje bijdragen als hij die echt leuk vindt.

”

Wat houdt dat juist in? Deze jongens schetsen een beeld. Soms is dat hun vriend bewieroken, soms ziet die hulp er meer uit als bescherming. De wingman neemt het niet volledig over van hun vriend die aan het flirten is, maar biedt steun en zegt op tijd: 'Het is weer aan jou.'

“

Tu vois, dan ik nam mijn vriend zo en ik zei 'zie jij deze gast, hij is de beste, hij praat met geen enkel meisje, hij is serieus, hij helpt de armen'. Tu vois, ik zei zo'n dingen terwijl dat niet per se waar was.

”

“

Stel: iemand van mijn vrienden ziet bijvoorbeeld een jongen op een fuif of zo en zij is zelf zat, maar die ook ... dan kunt ge wel zeggen van 'niet doen, want die heeft iets genomen' of 'niet doen, die ziet er niet betrouwbaar uit' of 'wacht gewoon de situatie af, kijk wat die nog verder die avond gaat doen ...

”

“

Als ge niet zo goed weet wat ge moet zeggen, bijvoorbeeld, dat ge daar dan tussen springt en dan zelf iets zegt. Dat heb ik zelf een keer meegemaakt en dat is echt voor mij steunend bedoeld.

”

“

Ook als we bijvoorbeeld uitgaan en mijn vriend begint te flirten en we merken zo dat het minder gaat, dan gaan we er zo bij en beginnen we te stoeien over hem en wanneer we terug de balans hebben gevonden tussen hun, dat het terug beter gaat, laten we ze alleen en zeggen we 'het is aan u'.

”

2.2.5 LACHEN MET ELKAAR

Nog even terug naar de gesprekken met vrienden over flirten: de jongens vertelden tijdens de interviews niet alleen over de inhoud van die gesprekken, ze gaven ook een kijk in hoe die gesprekken verlopen. Zo lijkt flirten een thema waar onder vrienden weleens mee gelachen wordt. Omdat ze het niet zo serieus nemen of omdat het niet altijd vlekkeloos verloopt.

“

We vinden dat wel een grappig onderwerp ... Omdat: sommige jongens in onze vriendengroep, die kunnen dat totaal niet en als ge dat nu eenmaal allemaal moet leren en dan kan dat fout gaan, wat ook gewoon een nadeel is voor hen. Voor ons is dat dan weer grappig.

”

“

Met mijn vrienden, wij lachen daar ik weet niet hoe vaak mee. 'Ah, ge waart die aan 't fiks en 'met die aan 't flirten' en dit-dat en dan lachen we elkaar een beetje uit en dan zeggen we 'ga daar maar voor, dat is iets voor u' en dan motiveert ge elkaar om nog meer te flirten en zo naait ge elkaar soms wel een beetje op en dat is wel leuk met vrienden.

”

2.2.6 STEUN BIEDEN

Wanneer het niet om te lachen is, vertellen vrienden elkaar bijvoorbeeld ook over hun gevoelens voor een persoon.

“

Het was gewoon van, ja, ik heb een goede vibe, een goede feeling en zo mijn haar en zo. Dus ja... ja, ik wil haar niet kwijt, gaan we zeggen.

”

Steun van vrienden in moeilijke flirtsituaties is belangrijk en helpt bij de emotionele verwerking, aldus deze jongens.

“

Steun van vrienden is wel belangrijk. Want echt volledig alleen verwerken is moeilijker. Meestal als dat gebeurt, gaat ge terug weg met uw vrienden en dan vergeet ge dat al een beetje voor een avond.

”

“

Als je er zo over praat, dan ben je er zelf niet meer zo heel veel mee bezig want 't is eruit geweest.

”

Hoewel ze duidelijk ook voorzichtig zijn met die emotionele openheid naar elkaar toe.

“

En ook sommige dingen die ik zeg [tegen meisjes] laat ik niet zien aan mijn vrienden, want, ja, da's gênant ... Zo 'we gaan later echt ver gaan' of zo. Zo echt gênante dingen.

”

“

Hmm, als het niet gelukt is, horen we het niet, denk ik. Maar als het gelukt is, dan gaan we het wel horen.

”

Jongens lijken het belangrijk te vinden om elkaars grenzen hierin te respecteren. Als een vriend niet open is, dan gaan ze er bijvoorbeeld van uit dat die daar zijn redenen voor heeft.

“

Ik ga dat niet meer navragen, want dan is het zo'n beetje van, ik weet niet, 'misschien is hij afgewezen' – ik weet het niet, ik ga niet te diep gaan, zeg maar, gaan omdat: misschien neemt hij dat dan persoonlijk en, ja, dat wil ik ook niet, zeg maar.

”

“

Als hij ermee lacht, allee, bijvoorbeeld van 'zie dat meisje, ze heeft me weggedaan, maar dat boeit me helemaal niks' ... Misschien zegt hij dat gewoon maar denkt hij anders. Maar als hij dat niet zegt, dan betekent dat dat ik dat ook niet moet weten of zo ... Misschien wilt hij thuis bij hem of zo daarover denken en wilt die dat niet zeggen.

”

Uit het volgende fragment wordt bovendien duidelijk dat steun ook in afleiding kan zitten eerder dan alleen in praten over de moeilijke flirtsituatie.

“

Oh, zo gewoon eens samen een drankske gaan drinken of zo. Zo die dingen, of gewoon eens afspreken, gewoon iets anders doen zodat mijn hoofd ergens anders is.

”

2.2.7 PRATEN OVER GRENZEN EN AFWIJZING

Hoofdstuk 3 van de resultaten gaat uitgebreid in op de thema's grenzen en afwijzing, maar we geven alvast de cijfers over praten over grenzen en afwijzing. De antwoorden van de jongeren op de stellingen hieronder maken ons wijzer.

'Als het met vriend(inn)en over flirten gaat, dan gaat het ook over grenzen en respect tijdens flirten.' Een op de vijf jongeren (21,5%) gaat helemaal niet akkoord met die stelling. Een op de vijf (24,5%) gaat eerder niet akkoord. Een op de drie jongeren (34,7%) is neutraal. Een op de zes jongeren (15,4%) gaat eerder akkoord en een kleine groep (3,9%) gaat helemaal akkoord.

	w	%
Helemaal niet akkoord	229	21.5
Eerder niet akkoord	261	24.5
Neutraal	370	34.7
Eerder akkoord	164	15.4
Helemaal akkoord	41.4	3.9

'Als het met vriend(inn)en over flirten gaat, dan gaat het ook over afwijzen en afgewezen worden.' Een op de tien jongeren (11%) gaat helemaal niet akkoord met die stelling en nog eens een op de tien (9,9%) eerder niet. Vier op de tien jongeren (43,6%) is neutraal. Een op de vier jongeren (27,6%) gaat eerder akkoord en een op de elf (7,9%) gaat helemaal akkoord.

	w	%
Helemaal niet akkoord	110	11
Eerder niet akkoord	99.2	9.9
Neutraal	437	43.6
Eerder akkoord	276	27.6
Helemaal akkoord	79.3	7.9

2.3 MET MEISJES

Vrienden van jongens kunnen natuurlijk ook meisjes zijn, maar hieronder delen we nog enkele interessante punten van jongens die specifiek gaan over praten over flirten met meisjes. Zo voelen sommige jongens zich geremd om met meisjes over flirten te praten.

“

Maar ik denk dat, in mijn vriendengroep, als we beginnen praten over ons en dat zij beginnen plagen of zo over ja 'misschien heb jij geen mooi uiterlijk', 'jouw lichaam is niet zo mooi', 'je bent te dun', 'je bent te klein' of zo ... Dat meisjes meer gekwetst kunnen geraakt worden dan jongens.

”

Andere jongens zien de meerwaarde. Meisjes bieden een ander perspectief of kunnen tips geven.

“

Omdat: jongens weten niet hoe een meisje denkt. En als je dat aan een meisje vraagt – zo als je een vriendin-meisje hebt en ze kan jou ook tips geven – dan is dat beter.

”

“

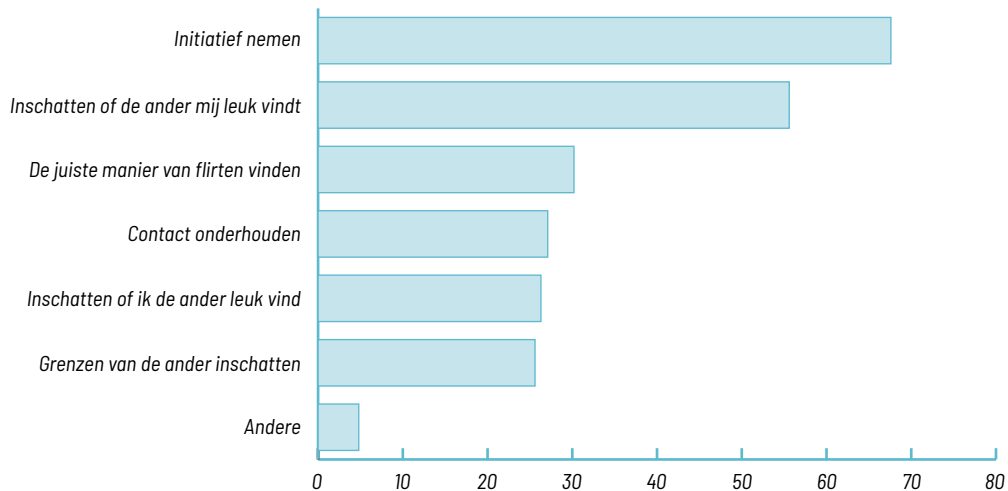
Ik moet wel zeggen, ik heb veel vrouwelijke vrienden en dan zie je zo een ander perspectief. Dan zie je vaak hoe andere mannen zich gedragen naar vrouwen toe, snap je, en dat is dan ook zagezegd flirten en dat is dan wel heel ... dan zie je het ook zo langs de meisjes hun kant.

”

3 WAT MAAKT FLIRTEN MOEILIJK?

Flirten is niet altijd romantisch of plezierig. In de vragenlijst duiden jongeren aan wat ze moeilijk vinden aan flirten. De grafiek toont de top 3:

- Twee op de drie jongeren (67,7%) vindt 'initiatief nemen of de eerste stap zetten' moeilijk.
- Meer dan de helft (55,6%) vindt 'inschatten of de ander mij leuk vindt' moeilijk.
- Een op de drie jongeren (30,2%) vindt 'de juiste manier van flirten vinden' moeilijk.

De interviews bieden nuance. De volgende fragmenten tegenover elkaar laten duidelijk zien dat het zeer persoonlijk is wat flirten moeilijk maakt.

De eerste stap zetten komt ook terug als een moeilijkheid bij flirten. Het voelt ongemakkelijk voor de jongens of ze weten niet wat ze het beste zeggen.

“

Ja, moeilijk om die stap te zetten. En, ja, makkelijk om, ja, eenmaal ge gewoon die stap gezet hebt en ge bent bezig, dan gaat dat gelijk niks. Zeker als ge zo een persoon zijt die veel kan praten, gelijk mij. Ik praat heel veel, dus ja, dan is dat heel gemakkelijk om dat gesprek aan te houden. Dus dat is wel leuk.

”

“

Een gesprek aangaan vind ik heel makkelijk. Dat is ik weet niet hoe makkelijk met iedereen, maar het gesprek boeiend houden, dat is zo moeilijk. En zeker, in het echt lukt me dat perfect, als ik bel, lukt me dat, maar via chat... Ik kan toch niet over iets random beginnen praten.

”

“

Oogcontact en zo is makkelijk en zo het beetje plagen. Maar om dan zo de eerste stap te zetten naar praten, dat kan zo soms nog moeilijk zijn, vind ik ... Ik weet het niet, ja, da's zo: wat ga je zeggen, met wat ga je beginnen, ... Meestal verspreek je je dan ook en zo.

”

“

Ik ben iemand die nooit zo echt de eerste stap durft doen. Ik vind dat altijd zo moeilijk. Omdat, dan is dat zo altijd in 't begin een heel ongemakkelijke 'hey' of zo, snapt ge?

”

3.1 GRENZEN TIJDENS FLIRTEN

Als ze verder toelichten waarom dat moeilijk is, wordt de link met de moeilijkheid van de andere persoon te kunnen inschatten duidelijk.

“
Misschien door de ideeën van achter het hoofd: ‘wat denkt zij’, ‘gaat ze willen, gaat ze niet willen’, ‘wat gaat ze me zeggen’, ‘gaat ze denken dat ik dat ik dat met meerdere meisjes doe’, ‘dus gaat die willen’ en zo, echt, krijgen we veel ideeën in ons hoofd wat op het einde gewoon maakt van ‘nee, laat maar’.”

“
Omdat je weet niet of dat meisje alleen vriend wil zijn of meer.”

“
Dat is eigenlijk anders van persoon tot persoon, iedereen is eigenlijk anders. En sommigen willen dan heel graag dat het heel traag gaat en sommigen dat het heel snel gaat.”

Deze jongen legt zelf zeer duidelijk de link met het thema afwijzing. Dat komt verder aan bod in hoofdstuk 3.3.

 Interviewer: Wat maakt dat zo spannend, die eerste stap zetten?
Jongere: Het risico om afgewezen te worden.

Eerst gaan we dieper in op wat deze jongen als moeilijk beschrijft, namelijk het thema grenzen bij flirten.

“
Zo weten waar de andere persoon zijn grens is. Want misschien ben je dan zo een fysieke flirter of zo, dat je iemand aanraakt, en misschien valt dat buiten de andere persoon zijn grenzen.”

Over grenzen en flirten valt wel wat te zeggen. In welke mate vinden jongeren grenzen tijdens flirten duidelijk? Hoe gaan de jongens in de interviews om met grenzen tijdens flirten en met grensoverschrijdend flirtgedrag?

3.1.1 HOE LEREN JONGEREN OMGAAN MET GRENZEN TIJDENS FLIRTEN?

We vroegen jongeren in de vragenlijst of zij het verschil tussen gewenste versus ongewenste manieren om te flirten duidelijk vinden. Meer dan de helft van de jongeren gaat eerder of helemaal akkoord (respectievelijk 42,3% en 26,7%) met de stelling ‘voor mij is het verschil tussen gewenste en ongewenste manieren om te flirten steeds duidelijk’. Een op de vier (24,7%) is neutraal en slechts een kleine minderheid gaat eerder of helemaal niet akkoord (respectievelijk 3,7% en 2,5%).

	w	%
Helemaal niet akkoord	26.8	2.5
Eerder niet akkoord	39.6	3.7
Neutraal	263	24.7
Eerder akkoord	451	42.3
Helemaal akkoord	284	26.7

In de interviews verschillen de antwoorden van de jongens op dezelfde vraag sterk: van jongens die zeggen dat ze dat verschil duidelijk vinden omdat ze dat ‘zien’ door de reactie van de andere persoon tot jongens die zeggen dat ze dat niet duidelijk vinden omdat het daar niet over gaat wanneer je iemand leert kennen.

“
Low-key wel. Als ik dat zo bij andere mensen zie, zo bij andere vrienden, ge ziet dat eigenlijk wel direct een beetje door de reactie.”

“
Nee, want als ik iemand leer kennen, dan gaat dat meestal niet over die dingen. Dus dan weet ik ook niet echt waar die grens ligt dan.”

3.1.1.1 SIGNALEN HERKENNEN

Een belangrijk aspect van omgaan met grenzen dat tijdens de interviews aan bod kwam, is signalen herkennen. Die zouden namelijk vertellen wat de andere persoon wil.

En ook via lichaamstaal en gezichtsuitdrukking pikken de jongens signalen op.

“

Ja, ik was dan bij haar thuis en ik merkte al dat het een beetje te snel ging en dan ging ik voor een kus en toen merkte ik wel van 'ah oké, nee, ze wilt dat nog niet' omdat ze zo wat afstandelijk is. Als ze het echt zou willen, zou ze zelf ook al meer signalen geven. Maar als ze echt niks signalen geeft of dat ge er niks van merkt, dan hebt ge wel door van 'oké, ze wilt het niet'.

”

“

Ja, gewent denk ik als die al gewoon gelijk begint te lachen of zo of als die gelijk dichterbij komt staan of als ge iets wilt zeggen dat die echt zo naar voren buigt.

”

“

Jaja, allee, als een meisje zo staat te kijken naar u of met een boos gezicht of verdrietig gezicht dan weet ge toch ook al van 'oké, dit wordt hem niet'. En als die heel blij, u goed in de ogen kijkt, dan weet ge van 'oké, dit kan hem worden'. Dat is aanvoelen.

”

“

Ja, als iemand zich heel ongemakkelijk voelt, dan gaat die sneller aan zijn handen zitten of zo zijn handen in zijn trui steken of zo. Ge ziet dat. En dat die zowat een beetje naar achter gaat. Of als die niks weet te zeggen...

”

Die signalen zitten bijvoorbeeld in wat de andere persoon zegt: 'ja' of 'nee'.

“

En meestal zeggen meisjes direct nee, ze zeggen 'nee, ik heb al iemand' of 'sorry, ik flirt niet met jongens'. Zij zegt nee direct. En voilà.

”

“

Ja, gewoon omdat ze hetzelfde deed, een beetje. Dan weet ge wel dat ge niks verkeerd doet ... Ik zeg maar iets, bijvoorbeeld als je stuurt 'mooie trui' of zo en die stuurt dan zoiets anders als een compliment terug, dan zal dat wel goed zijn.

”

Maar ook in wat die persoon doet.

“

Als ge bijvoorbeeld in de zetel gaat zitten en ze gaat wat verder weg zitten. Dan merkt ge wel van 'oké, het gaat wel snel'.

”

3.1.1.2 MET GEDULD EN TOESTEMMING

Als het lukt om die signalen te herkennen en ze botsen op een grens tijdens het flirten, hoe gaan ze daar dan mee om? De kracht van toestemming en vragen stellen komt terug.

We bemerken ook verschillende reacties op die grens of die 'nee'. Sommige jongens aanvaarden een 'nee' zonder meer, andere jongens blijven toch eerder proberen.

“

Ge vraagt dat wel continu hé: 'vindt ge dat oké dat ik dat doe', 'vindt ge dat oké dat ik dat doe'. Maar zo leert ge elkaar beter leren kennen.

”

“

Persoonlijk, ik vraag 'vind je het erg als ik dit doe', 'vind je het erg als ik dat doe'. Ik zou nooit iemand zomaar aanraken.

”

“

En meestal wordt daar wel over gepraat daarna ... Dan is dat meestal van 'ja, waarom wou ge het nog niet?'. En als ze dan zegt van 'ik ben er nog niet klaar voor' of als ze gewoon zegt 'ik wil het niet'.

”

Deze jongen vertelde nog dat hij zelf ook duidelijke signalen probeert uit te sturen, bijvoorbeeld voordat hij een 'move' maakt.

“

Ge moet duidelijk maken dat ge een move gaat doen. Dus niet direct ingaan voor een kus, maar eerst zo wat langzaam. En dan op dat moment merkt ge wel of die persoon het gaat willen of niet.

”

“

Bij mijn vrienden en zo is een 'nee' een 'nee'. ... Zoals ik zei: als we eentje verliezen, zijn er tien anderen aan het wachten. Dat is echt geen probleem.

”

“

Ik weet zelf van: als je spreekt met een meisje waarvan je houdt en zo en zij wilt niet en ze toont dat ook dat ze je niet wilt, dan probeer je toch iets te krijgen of zo, maar krijg je niks. Dat doet een beetje pijn en zo, ziet u.

”

Wat maakt dat iemand een 'nee' niet aanvaardt en toch blijft proberen? Volgens deze jongen is dat in reactie op het pijnlijke of negatieve gevoel van afwijzing.

“

Ze zijn gewoon te bang voor het gevoel dat ze zo zijn gedumpt of afgewezen.

”

3.1.1.3 WANNEER WORDT SIGNALEN HERKENNEN MOEILIK?

Wanneer wordt het moeilijk om signalen te herkennen? Online bijvoorbeeld.

“

Flirten, face-to-face, dan ziet ge de gezichtsuitdrukking van 'bei, ze vindt het leuk', 'ze vindt het niet leuk', 'oké, ik kan verder gaan', 'ik moet stoppen', 'ik moet weg' en dat ziet ge online niet.

”

De impact van alcohol komt hier terug. De effecten die jongens beschreven, gaan van minder bewustzijn en controle tot meer groepsdruk en zelfs misbruik.

“

Gij voelt uw grenzen minder. Ge bent veel losser als ge iets op hebt. Da's vaak zo.

”

“

Ge zie dat mensen hun controle kwijt zijn van drinken. Ik heb dat soms ook wel meegemaakt, dat ik mijn controle kwijt ben ... meestal zie ik dat ook gewoon: meisjes die totaal de kluts kwijt zijn of jongens die totaal niet meer weten wat ze aan 't doen zijn. Eigenlijk een soort van misbruik aan 't maken van diegene die helemaal weg is van de drank.

”

“

Als er dan een vriend zegt 'doe dat een keer', dan gaat ge dat veel sneller doen als ge dronken zijt en dan gaat dat ook sneller escaleren, dus 't is niet echt positief, denk ik. Het kan ook soms een keer positief aflopen, maar meestal gaat dat negatief aflopen.

”

'Nee' aanvaarden is één ding, 'nee' zeggen is nog iets anders. Iemand durft bijvoorbeeld geen nee te zeggen omdat die bang is om de andere persoon te verliezen. Dat maakt het voor die laatste dan weer moeilijk om de signalen juist te lezen.

“

Maar je weet niet wat er in zijn of haar hoofd gaande is. Dus, ja, jij verwacht dan van 'die heeft ja gezegd, dus die wilt dat', maar dat kan ook zijn dat die eigenlijk zich wat verplicht voelt.

”

“

Ik denk: de angst [voor afwijzing] die je hebt, dat dat er misschien kan voor zorgen dat je dingen toelaat die je eigenlijk normaal niet zou toelaten en dat je dingen zou laten gebeuren die je niet zou laten gebeuren normaal, zonder angst, gewoon omdat je bang bent om die persoon te verliezen of dat het gewoon niet goed komt, snap je?

”

“

Want stel nu dat bijvoorbeeld iemand aan 't flirten is met jou en je probeert duidelijk te maken dat je dat niet leuk vindt. Hoe moet je dat dan doen? ... Misschien zorgt dat ervoor dat die andere persoon stopt met flirten of dat die je niet meer leuk vindt plotseling of zo.

”

Deze jongens delen ten slotte een interessante kijk op het thema grenzen bij flirten. Zij lijken ervan uit te gaan dat je ooit wel iemands grens zult overschrijden als je flirt. Flirten is nu eenmaal niet gemakkelijk. Belangrijk is hoe je daarna reageert.

“

Ja, flirten, dat kan altijd zoveel verschillende kanten opgaan. Dat kan goed, dat kan slecht gaan, dat kan perfect gaan, dat kan heel, heel slecht gaan ... Ik zal ooit weleens hebben geflirt met iemand, maar ook ongewenst, maar dat die dat gewoon niet heeft aangegeven. Dus ge gaat dat altijd wel hebben, ook al weet ge dat zelf niet, ge gaat dat altijd weleens hebben gedaan. Het is echt gewoon soms moeilijk om te flirten zelfs.

”

“

Ja, ik weet: als er geflirt wordt, dan gaan er dingen zijn die ongewenst gaan zijn, allee, dat aanraken en zo. Maar als ge dan gewoon duidelijk uw grenzen legt met die persoon en die kan daar op letten en die doet dat ook. Dan is het gelijk een stuk beter.

”

3.1.2 WELKE ERVARINGEN HEBBEN JONGEREN MET GRENDOVERSCHRIJDEND FLIRTGEDRAG?

In de vragenlijst vroegen we of jongeren zelf ooit al (per ongeluk) over een grens gingen bij flirten. De grote meerderheid (77,5%) koos 'helemaal niet akkoord'. Logischerwijze is dat inclusief de 23,8% die nooit flirt. Nog eens een op de zeven (14,8%) koos 'eerder niet akkoord'. Slechts een kleine minderheid koos eerder of helemaal akkoord (1,2% en 0,6%).

	w	%
Helemaal niet akkoord	830	77.5
Eerder niet akkoord	158	14.8
Neutraal	63.4	5.9
Eerder akkoord	12.9	1.2
Helemaal akkoord	6.65	0.6

We stelden dezelfde vraag tijdens de interviews: 'Heeft een persoon waarmee jij flirtte jouw flirtgedrag weleens als ongewenst ervaren?' En ook toen kregen we veel 'nee' te horen. Soms gebeurde dat in de vorm van een defensieve reactie.

“

Nee, nooit, nooit. Nee, ik heb altijd met respect behandeld.

”

“

Nee, ik heb mijn limiet ... Ik heb altijd goed gedrag.

”

Soms met een voorzichtige 'maar' erachter. Deze jongens hielden in hun antwoord rekening met het feit dat niet iedereen dat zomaar durft te zeggen als iemand over hun grens gaat en – nog een stapje verder – dat je iemands grens soms pas leert kennen op het moment dat je erover gaat.

“

Nee, nog niet ... Maar het kan zijn dat ik dat vroeger weleens heb gedaan bij iemand, maar dat die gewoon zijn eigen grenzen niet durfde aangeven. Dat kan wel.

”

“

Euh, maar, nee, ik ben iemand die heel hard rekening houdt met anderen hun grenzen. Natuurlijk leert ge mensen hun grenzen kennen pas als ge erover bent geweest.

”

Andere jongens denken wel aan mogelijke voorbeeldsituaties.

“

Ja, ik denk dat dat wel één keer is gebeurd. Want ik ben zo een persoon die zelf heel graag lacht en veel jokes maakt. Maar die jokes eigenlijk, daar moet ge mij voor kennen, want dat zijn zo inside jokes en ik denk wel dat dat zo een paar keer verkeerd is overgekomen.

”

“

Allee, niet per se slecht maar gewoon: op de Gentse Feesten was ik zelf altijd zo dronken als iets, liep ik gewoon door 't stad en dat zijn niet mijn proudeste momenten of zo. Niet dat ik foute dingen heb gedaan of zo, snap je, ik ben niet zo een persoon die zomaar met mensen gaat muilen op straat en dat was toen misschien wel het geval.

”

De vragenlijst polste vervolgens of iemand al over hun grenzen ging tijdens het flirten. De meerderheid koos opnieuw helemaal of eerder niet akkoord (54,9% en 19,7%). Lagere cijfers dus dan bij de vraag of zij ooit al over iemands grens gingen tijdens het flirten. Slechts een minderheid koos eerder of helemaal akkoord (6,7% en 1%). Meer jongeren gaven dus aan dat iemand hun grens al overschreed dan omgekeerd.

	w	%
Helemaal niet akkoord	586	54.9
Eerder niet akkoord	210	19.7
Neutraal	189	17.7
Eerder akkoord	71.7	6.7
Helemaal akkoord	10.4	1

Tijdens de interviews herinnerden jongens zich momenten die ze als ongemakkelijk tot zelfs heftig beschrijven.

“ Ik vind dat niet zo chill als die mij aanraakt gewoon opeens ... Dat vind ik ongewenst en niet leuk ... Ik heb dat één keer meegemaakt. En toen zei ik: 'Nee, ik wil het liever niet, eigenlijk.' Toen heb ik uiteindelijk ook wel uitgelegd van 'ik houd er niet van als mensen me aanraken, dit en dit'. En toen zei ze: 'Oké, is goed, we zullen het gesprek straks verderzetten.' ”

“ Er is een jongen bij mij gekomen en hij heeft mijn nummer gevraagd, en ik zei hem: 'Nee, dank u, ik ben de andere team, tu vois, ik ben m tegen v, niet m tegen m.' Hij zei mij: 'Oké, dat is goed, sorry.' Dat was wel ongemakkelijk. ”

“ Er was zo een keer iemand naar mij gekomen en ze zei: 'Ge zijt mijn beste vriend.' En dan opeens pakt ze m'n hoofd vast. En ik denk: ik ken u niet eens. Maar ik heb die wel weggeduwd ... Ja, dat was wel heftig. ”

Ten slotte vroegen we of ze ooit al grensoverschrijdend flirtgedrag zagen gebeuren als omstander. In de vragenlijst koos ook hier de meerderheid de antwoordopties 'eerder of helemaal niet akkoord' (28% en 36,1%). Een op de elf jongeren (9,1%) koos 'eerder akkoord' en een minderheid (2,1%) koos 'helemaal akkoord'. Een op de vier jongeren (24,7%) koos opvallend genoeg voor de antwoordoptie 'neutraal'.

	w	%
Helemaal niet akkoord	382	36.1
Eerder niet akkoord	296	28
Neutraal	262	24.7
Eerder akkoord	96.7	9.1
Helemaal akkoord	21.8	2.1

Tijdens de interviews beschreven jongens wat ze al zagen gebeuren als omstander.

“ Naar mijn vriendinnen toe zijn er wel een paar gasten of zo: als ze zat zijn, dan komen ze bijvoorbeeld zo aan hun kont of pakken ze rond haar arm en doen ze die altijd zo weg. ”

“ Ik had ook zo een keer: ik was zo naar buiten aan 't gaan. Ik en een vriend wilden gewoon frisse lucht nemen en ik zag een meisje terug, die pakte gewoon een random jongen, kuste die en is gewoon weggelopen. ”

We vroegen vervolgens hoe zij als omstander reageren op grensoverschrijdend flirtgedrag. Dat hangt ervan af of ze de betrokken personen kennen.

“ Dan zie ik dat gewoon en denk ik van 'dat vind ik gewoon beetje raar' wat er dan gebeurt. Maar ik ga daar niet zo'n spel van maken, want ik ken ze zelf allemaal niet zo goed, dus ik ga gewoon naar buiten gaan. ”

“ Als dat random gasten zijn die ik niet ken, houd ik me daarbuiten, maar als 't mijn vrienden zijn, dan pak ik die gewoon weg, zorg ik dat die kalm is en zorg ik dat die meisje of jongen niet meer in de buurt komt. ”

Soms is er een zeer duidelijke reden waarom ze niet reageren, bijvoorbeeld uit angst om zelf betrokken te raken.

“ Dan gaan die mij in elkaar slaan of zo, ik weet dat niet. ”

Reageren als omstander gebeurt wel en kan helpend zijn onder vrienden. De jongen in dit fragment vertelde dat hij ingreep toen zijn dronken vriend een meisje ongewenst aanraakte én dat die vriend hem daar achteraf voor bedankte.

“

We waren op een fuif en een vriend van mij was aan het flirten met iemand. En in het begin ging dat heel goed. Maar die had een beetje te veel gedronken. En die begon zo dat meisje zo aan te raken. Zo eerst op haar schouder, dan op haar heupen. Maar dat meisje vond dat echt niet leuk, want je zag dat echt gewoon aan haar gezichtsuitdrukking dat ze dat niet leuk vond. En toen ben ik letterlijk naartoe toegegaan en gewoon: 'Kom, we gaan naar huis ...' En toen zijn we de dag erna gaan voetballen en toen zei die van: 'Wat heb ik nu fout gedaan?' En ik zo van: 'Ge hebt dat meisje liggen aanraken op haar schouders en haar heupen en die vond dat niet fijn ...' En toen zei die ook wel: 'Dank u dat ge mij hebt weggetrokken.'

”

WAT MET DE VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES?

De vergelijkende analyse van de antwoorden van jongens versus meisjes leverde enkele kleine maar noemenswaardige verschillen op: meisjes zeggen minder vaak dat ze ooit al over iemands grens gingen en vaker dat iemand ooit al over hun grens ging tijdens het flirten dan jongens.

De stelling of het verschil tussen gewenste en ongewenste manieren om te flirten duidelijk is, leverde slechts een zeer klein verschil op (cramer's $v < 0.1$). De antwoorden van jongens en meisjes zijn dus vergelijkbaar.

3.2 AFWIJZING

We vroegen jongeren of zij ooit al afgewezen werden door iemand waarmee ze flirtten. Een op de twee jongeren (52,5%) koos helemaal niet akkoord. We gaan er opnieuw van uit dat dat inclusief de 23,8% is die nooit flirt. Een op de vijf jongeren (21%) ging eerder niet akkoord. Nog eens een op de vijf jongeren (19,8%) was neutraal. Slechts een minderheid ging eerder of helemaal akkoord (4,8% en 1,8%).

	w	%
Helemaal niet akkoord	516	52.5
Eerder niet akkoord	207	21
Neutraal	194	19.8
Eerder akkoord	47.6	4.8
Helemaal akkoord	17.8	1.8

We vragen jongeren vervolgens of zij zelf ooit al iemand afwezen. Die cijfers liggen opvallend hoger. Slechts een op de vier jongeren (24,6%) koos hier helemaal niet akkoord. Een op de zes jongeren (16,8%) koos eerder niet akkoord. Nog eens een op de zes (16,1%) koos hier eerder akkoord en een kleine groep (5,8%) helemaal akkoord. Een groot deel (36,8%) koos opnieuw neutraal.

	w	%
Helemaal niet akkoord	240	24.6
Eerder niet akkoord	164	16.8
Neutraal	359	36.8
Eerder akkoord	157	16.1
Helemaal akkoord	56.2	5.8

WAT MET DE VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES?

De vergelijkende analyse leverde enkele kleine maar noemenswaardige verschillen op: Meisjes zeggen veel vaker dat ze niet afgewezen zijn, terwijl jongens vaker aangeven dat ze wel afgewezen zijn. Omgekeerd zeggen jongens vaker dat ze niemand afwezen, terwijl meisjes vaker aangeven dat ze wel al iemand afwezen.

In de interviews werd het thema afwijzing vanuit beide perspectieven besproken. Wat vertelden de jongens ons over iemand afwijzen versus afgewezen worden? En over hun angst voor afwijzing?

3.2.1 IEMAND AFWIJZEN

Eerst en vooral is iemand afwijzen belangrijk, aldus deze jongen. Als de interesse of gevoelens niet wederzijds zijn, dan verdient de andere persoon het om dat te weten.

“

Ja, ik vind dat belangrijk: niet aan het lijntje houden. Ik vind het ook belangrijk dat als de gevoelens niet wederzijds zijn, dat de ander dat moet weten. Op een vriendelijke manier, dus niet van 'nee, dat maakt mij allemaal niet uit', maar wel op een vriendelijke manier van 'nee, sorry, het is niet wederzijds'.

”

Maar net als flirten zelf, lijkt ook iemand afwijzen niet zo gemakkelijk. Daarom kiezen deze jongens voor een indirecte aanpak.

“

Ze gaat mijn Snap vragen, ik geef dat maar ik accepteer niet uiteindelijk. Als ik thuiskom, accepteer ik niet ...

”

“

Ik ben gewoon eerlijk en als ik dat op dat moment zo door de druk dat niet kan zeggen, dan voel ik mij ook heel ongemakkelijk en dan probeer ik ook wel af te blokken door zowat rond mij te kijken of zeggen 'ja, ik moet even naar de wc' of zo.

”

Volgens deze jongens gebeurt afwijzen soms echt met het doel om iemand af te schrikken, bijvoorbeeld als die persoon bepaalde grenzen niet respecteert en contact blijft zoeken. In dat geval halen jongeren grove middelen boven, zoals de persoon blokkeren of beledigen.

“

Da's meestal op Snapchat en dan kunt ge hem makkelijk verwijderen ... Soms wilt ge echt van die persoon af, denk ik, in sommige gevallen, dus ... Als je dat dan niet doet, dan blijft die sturen.

”

“

Ik denk dat die dan denken van: ik heb die lelijk genoemd, die gaat niet meer terugkomen en ik ga daar geen last meer van hebben, zeg maar.

”

3.2.2 AFGeweZEN WORDEN

Afgewezen worden, dat hoort erbij. Of toch volgens deze jongens. Zij nemen duidelijk een aanvaardende houding aan.

“

Ik zei: 'Oké.' Dan, ik ging weg. 'Sorry voor uw tijd', 'sorry voor de tijdverspilling'. Ik ging weg. C'est bon.

”

“

Ja, ook gewoon zo straight up naar die wandelen en dan zei die gewoon van: 'Nee, dank u'. 'Ja oké, het is goed' ... Ja, dat is haar keuze. Ja, op zich maakte dat niet zo veel uit.

”

“

Een persoon kan ook gewoon nog niet openstaan om een relatie aan te gaan met iemand anders. Sommige personen willen gewoon single zijn. Dat kan perfect. Ge moet het niet altijd te persoonlijk nemen, dat je niet genoeg was of zo.

”

Nieuwe kansen zien lijkt te helpen bij die aanvaardende houding.

“

Allee, er is zo een gezegde in het Frans: 'une perdu, dix de retrouvées'. Als je eentje verliest, zijn er tien anderen die op je wachten. Allee, dat is wat ik bedoel. Ik weet niet hoeveel meisjes er in de wereld zijn en dan ga je voor één meisje alles stoppen en beginnen huilen.

”

“

We zeggen dat altijd: 'Volgende keer beter.'

”

“

Er zijn nog genoeg kansen, zeg maar. Ik ben ook nog maar 18, dat is sowieso nog een beetje vroeg in uw leven.

”

3.2.3 ANGST VOOR AFWIJZING

Al geven sommige jongens ook toe dat ze net iets minder aanvaardend zouden reageren.

“

Ik loop weg. Ik loop echt ver (lacht) ... Da's echt, echt, echt gênant. Echt gênant. Ik kan mij dat niet voorstellen. Stel u voor: voor iedereen, in het midden van de straat, alle mensen kijken naar u ... Ik loop.

”

Of dat er zeker ook pijnlijke of negatieve gevoelens komen kijken bij afgewezen worden. Eén jongen heeft het zelfs over schaamte.

“

Ik zat eigenlijk nog in de flirtfase, dus zo gehecht ben je eigenlijk nog niet aan elkaar, maar toch weer wel. Dus het gaat wel pijn doen, uiteindelijk, maar het gaat nog meevallen. Want het is anders als je met iemand in een relatie zit van twee jaar en daar moet afstand van nemen of van iemand dat je twee maanden kent.

”

“

Meer erna, dat ik me er dan voor schaam dat ik dat heb gedaan en dat dat niks is geworden.

”

Dat brengt ons bij de angst voor afwijzing. Van waar komt die toch? In deze fragmenten komen duidelijke oorzaken aan bod, gaande van onzekerheid over uiterlijk tot veel afgewezen worden en dat dus telkens weer verwachten.

“

Omdat ik heel onzeker was over mezelf, heel onzeker over uiterlijk. Ge gaat uzelf vergelijken met anderen, ge wilt er zo uitzien, ge ziet er dan niet zo uit en ge weet van, ja, die persoon vindt zo iemand aantrekkelijk dus, ja, gij wilt dat ook zijn. En ik denk dat ge daar heel bang voor bent.

”

“

Ergens zit dat er wel altijd of zo, omdat ik altijd bang ben voor mensen hun reactie. Altijd. Ook al ken ik hun. Ik ben gewoon altijd bang. Omdat ik misschien vroeger in het verleden veel nee heb gekregen, dat ge dat dan nu ook krijgt.

”

Nog iets dat hand in hand lijkt te gaan met de angst voor afwijzing, is de angst om uitgelachen te worden door de vrienden. Het gevolg? Minder emotionele openheid onder vrienden.

“

Als ze een 'nee' ontvangen. Dan meestal, ze zeggen dat niet ... Ze hebben bang, wij lachen op hun of zo.

”

“

Ja, maar ik merk wel dat er veel zo veel voor hun eigen houden. Ge hebt sommigen die dan alles vertellen wat er gebeurd is en ge hebt sommigen die bijna niks vertellen ... Ik denk uit bang om uitgelachen te worden.

”

Interessant: het is niet omdat iemand een aanvaardende houding heeft tegenover afgewezen worden, dat die geen angst voor afwijzing ervaart. Misschien heeft die zoals deze jongen beslist om niet naar die angst te luisteren. Hij gebruikt de sprekende metafoor van een voetbalmatch.

“

Ik ga dan gewoon nog steeds naartoe, want die angst gaat er altijd een klein beetje zijn voor iedereen, en ook al wordt ge afgewezen, ge bent tenminste gegaan en ge hebt tenminste uw kans gepakt. Dat is net hetzelfde: als ge bijvoorbeeld een wedstrijd speelt, voetbal, en ge pakt uw kans niet. Wat als ge die kans wel had gepakt en ge had dat en ge had dan wel gewoon gescoord, snapt ge? Dus daarom: als ge uw kans niet pakt, gaat ge daar later over nadenken van: shit, misschien had ik dat wel moeten doen.

”

4 WELKE FLIRTTIPS GEVEN JONGEREN?

De laatste vraag die we jongens tijdens de interviews stelden, was welke flirttips zij willen meegeven aan andere jongeren.

4.1 DURF PROBEREN

We kunnen praten over flirten zoals in dit rapport, maar uiteindelijk blijft flirten volgens de jongens in de interviews een kwestie van durven en doen. Hun tip? Probeer, stuur bij en probeer nog eens.

“

Door dat gewoon te doen en die ervaring te hebben, denk ik. Ik denk dat er niet veel te doen is buiten het echt doen ... Gewoon trial-and-error, denk ik.

”

“

Door gewoon, denk ik, heel vaak te flirten of gewoon heel vaak te proberen en dan te leren hoe dat mensen zich gedragen. Ik denk dat je dat zo wel een beetje kan aanleren, van wanneer vindt iemand het leuk als ik dit doe, wanneer wijst iemand mij af ... Ik denk dat je dat gewoon zo een beetje daarop kan afstemmen.

”

“

Met proberen kun je leren, hé.

”

“

Ge moet gewoon gaan. Dat is het gewoon. Ge moet het gewoon ervaren. Vallen en opstaan. En uiteindelijk gaat ge wel iemand vinden.

”

4.2 WEES JEZELF

En als je ervoor gaat, wees dan vooral gewoon jezelf. Zo geef je de persoon waarmee je flirt de kans om jou echt te leren kennen.

“
Dan ga ik gewoon eerst zeggen dat ze gewoon zichzelf moeten zijn ... Ja, kijk, als ge dan iemand tegenkomt en ge vindt die dan leuk en die vindt u ook leuk, dat ge dan misschien toch een relatie kunt starten.

“
Ja, als je flirt moet je vooral gewoon jezelf zijn. Dat de persoon jou leert kennen en niet hoe je je [op dat moment] gedraagt.

Vergeet dus met andere woorden 'de basis' niet. Volgens deze jongen is dat vooral een fijn gesprek.

“
Ik zou gewoon proberen om een conversatie te starten en niet met gekke lines komen of zo.

Deze jongen voegde daar nog het belang van een portie zelfvertrouwen aan toe: moedig jezelf aan en stel jezelf gerust.

“
Eigenlijk, als je gaat, moet je gewoon zeggen: 'Ik ben de beste, het zal lukken.' Altijd deze mentaliteit hebben ... Je hoofd naar boven. Niet bewegen, blijf recht, handen kalm. Gewoon: wees zoals dat uw vriend was, normaal. Geen stress. De meisje, da's geen examen.

4.3 LEER OMGAAN MET GRENZEN EN AFWIJZING

Tijdens de interviews herinnerden jongens ons ook aan het simpele feit dat iedereen anders is en dat leren flirten daarom lang niet zo simpel is als 'dit is een goede manier en dit is een slechte manier'.

“
Dat is echt helemaal anders van persoon tot persoon. Je hebt veel mensen die helemaal anders zijn. Bij de ene moet je 't dan op die manier – je moet dat eigenlijk in het begin een beetje aanvoelen. Je moet die eerst leren kennen en weten van 'wat willen ze'.

“
Omdat, ja, elke persoon vindt andere dingen leuk, toch? ... Bijvoorbeeld cadeautjes geven of zo of complimentjes geven of zo, dat hangt echt puur van persoon tot persoon af, vind ik. Je moet ook weten wat de andere persoon leuk vindt.

Met andere woorden: afwijzing hoort erbij en op grenzen zal je weleens botsen wanneer je flirt. Deze jongens raden aan om die momenten als leerschool te gebruiken en om een 'nee' altijd te respecteren.

“
Ge moet dat gewoon ervaren van 'oké, die vindt dat niet leuk' en dan moet ge beginnen nadenken van: zou ik dat nog eens zo doen of zou ik dat toch anders proberen?

“
En 'wil ze niet, dan stop je', 'wil ze, dan blijf je gewoon spreken met haar' en voilà. Dat blijft gewoon de basis.

4.4 LEER VAN JE OMGEVING

Nog een belangrijke leerschool, volgens de jongens in de interviews, zijn de mensen in je omgeving. Schakel vrienden en familie in, want zoals deze jongen zegt:

“
Een wingman zoeken is altijd wel een goede tip.
”

Maar durf ook vragen te stellen aan vrienden en luister naar hun flirtverhalen.

“
Gewoon van vrienden, van verhalen te luisteren, wat hun te vertellen hebben en dan zo sommige tips mee te pakken.
”

“
En ook helpen met – vooral als dat over bericht is, ik weet het niet ... Veel jongens, denk ik toch, hebben soms toch moeite met de echt ware betekenis achter een bericht te zoeken en met twee erover nadenken, is altijd makkelijker dan alleen.
”

En als je met meisjes wil flirten? Praat dan ook eens met meisjes over flirten.

“
Dan, ge kunt daar ook wel uit leren, uit gewoon vrienden zijn met een meisje. In principe kunt ge daar ook wel gewoon uit leren, zeg maar, hoe dat hun dat bekijken, wat hun, zeg maar, goed vinden.
”

Volgens deze jongen valt er zelfs te leren van personages in films.

“
Ik ken veel films met liefde en zo en ik heb er veel van geleerd ...
”

Maar deze jongen raadt wel aan om kritisch te zijn voor bepaalde flirtclichés in de media.

“
Want da's heel vaak dezelfde soort clichés dat dat dan volgt, vind ik. En dan denkt ge iets te hard dat het effectief altijd zo gaat zijn. Terwijl: dat is niet altijd zo.
”

En in dit fragment legt de jongen ten slotte uit waarom hij denkt dat je via relationele en seksuele opvoeding ook van begeleiders iets kunt leren over flirten. Hij legt de nadruk veel minder op 'leren flirten' en veel meer op 'leren praten over flirten'.

“
Gewoon een gesprek. Dat kan ook helpen voor jongeren. Dat ze daar meer open over kunnen zijn, dat ze meer durven.
”

4.5 NOG ENKELE AANRADERS

Benieuwd naar meer flirttechnieken? Hieronder delen we nog enkele persoonlijke aanraders uit de interviews: van humor en plagen tot romantiek.

“

Ik zou zeggen om gewoon te proberen haar te laten lachen. Dus daar dat de band echt begint en dat het flirten kan beginnen, zal ik maar zeggen.

”

“

Dat was zo heel de tijd oogcontact en dan was ik zo een beetje beginnen plagen. Zo een keer pootje-lap of zo en dan een beetje praten en toen zijn we ook blijven praten en hebben we een keer afgesproken ...

”

“

En dan iets wat ik wel eerst had gedaan om echt zo aan te tonen: ik schrijf zelf gedichten, een romantisch gedichtje ... Dan had ik wel echt mijn best gedaan om dat leuk te maken.

”

WAT BETEKENT DIT VOOR WIE MET JONGEREN WERKT?

We bouwen in dit laatste hoofdstuk van het rapport verder op de flirtpoints van jongeren met onze eigen aanbevelingen. Wat zijn voor ons de belangrijkste resultaten en hun implicaties? Hoe ga je ermee aan de slag als begeleider van jongeren?

We vatten de kernboodschap van dit onderzoeksrapport samen: jongeren hebben van hun begeleiders geen handleiding nodig om te leren flirten, ze hebben een veilige plek nodig om erover te leren praten.

We kunnen jullie dus geruststellen: als begeleider moet je zelf geen flirtpert zijn. Je moet alleen een veilige ruimte creëren en een goed gesprek over flirten faciliteren. Daar helpen wij graag bij met de aanbevelingen hieronder.

BEGIN BIJ HET BEGIN: WAAR EN WAAROM FLIRTEN JONGEREN?

Uit de resultaten blijkt dat flirten toch een grote groep jongeren bezighoudt:

- 76,2% van de jongeren flirt weleens, de meesten daarvan 'soms'.
- De meeste jongeren (62%) flirten omdat het kan leiden tot een relatie. Een andere groep jongeren (28%) vindt flirten bijvoorbeeld ook gewoon een leuk tijdverdrijf.
- Uit de interviews blijkt dat jongens vooral flirten in hun vrije tijd, bijvoorbeeld in een uitgaanscontext of online, en veel minder op school.

Tegelijkertijd is er een aanzienlijke groep jongeren (23,8%) die (nog) niet flirt. Zij hebben naar eigen zeggen geen interesse of focussen op andere prioriteiten zoals school of sporten. Angst voor afwijzing speelt ook een rol, maar daar komen we nog op terug.

► WAT BETEKENT DIT VOOR BEGELEIDERS?

Ga er niet zomaar van uit dat elke jongere geïnteresseerd is in of ervaring heeft met flirten. Begin bij het begin:

- Waarom flirten jongeren? Niet elke jongere heeft nood aan of zin in een relatie en dat is oké.
- Voor degenen die wel geïnteresseerd zijn: wat is een goed moment of een goede plek om een flirtpoging te wagen?

Een open gesprek over het waar en waarom van flirten kan jongeren helpen om hun eigen motivatie of weerstand beter te begrijpen en om de drempel tot de eerste stap indien gewenst te verlagen.

DRUK OM TE FLIRTEN: MEER VAN BINNENUIT DAN VAN BUITENAF

Druk om te flirten valt voor een grote groep jongeren gelukkig te relativeren en komt voor een andere aanzienlijke groep vooral van henzelf:

- De meeste jongeren (55,4%) geven aan dat ze geen druk ervaren om te flirten.
- 44,6% van jongeren ervaart dus wel druk: zelden, soms, vaak of zeer vaak.
- Een op de vier (24,1%) zegt opvallend genoeg dat die druk om te flirten van henzelf komt.
- Een op de acht (12,9%) ervaart druk van vrienden, maar in de interviews wordt duidelijk dat die druk niet per definitie als negatief ervaren wordt en ook bemoedigend kan zijn.
- Gendergerelateerde verwachtingen beïnvloeden flirten bij jongeren. Uit de interviews blijkt dat jongens zelf vinden dat zij als man de eerste stap moeten zetten maar evengoed dat ze die druk als lastig ervaren. En een grote groep jongeren (39,5%) vindt dat jongens meer druk ervaren dan meisjes om te flirten.

▶ WAT BETEKENT DIT VOOR BEGELEIDERS?

Begeleid jongeren in het leren herkennen van interne druk om te flirten. Kijk kritisch naar hun eigen verwachtingen en die van hun omgeving en help hen het gevoel te relativeren dat ze *moeten* flirten.

De gendergerelateerde verwachtingen én de verschillen tussen jongens en meisjes bij thema's zoals grenzen en afwijzing vragen om een gendersensitieve relationele opvoeding over flirten. Maak gendergerelateerde verwachtingen en maatschappelijke rolpatronen bespreekbaar en vraag hoe zij dat ervaren. Maak ruimte voor de flirtervaringen van alle jongeren – jongens, meisjes en queer jongeren – zodat alle jongeren hun eigen flirtstijl en -tempo kunnen ontdekken.

TIP: STEL VRAGEN ZOALS

- "Heb jij het gevoel dat je moet flirten? Wie of wat geeft je dat gevoel?"
- "Welke verwachtingen hebben anderen van jou als het over flirten gaat?"
- "Zijn die verwachtingen anders voor jongens en meisjes? En voor heteroseksuele en queer jongeren?"

GRENZEN HERKENNEN, RESPECTEREN EN REAGEREN

Grenzen herkennen, respecteren en erop reageren is een complex onderdeel van flirten:

- De meerderheid van de jongeren (77,5%) zegt 'helemaal niet' ooit al (per ongeluk) over iemands grens te zijn gegaan tijdens het flirten. Op de stellingen 'iemand ging ooit al (per ongeluk) over mijn grens tijdens flirten' en 'ik zag ooit al grensoverschrijdend flirtgedrag gebeuren' was dat respectievelijk 54,9% en 36,1%. Die cijfers suggereren dat jongeren grensoverschrijdend flirtgedrag vooral herkennen bij anderen en minder bij zichzelf.
- Waar slechts een op de tien jongeren (10,6%) zegt dat ze nooit over flirten praten met vrienden, geven twee keer zoveel jongeren (21,5%) aan dat het tijdens die gesprekken helemaal niet over grenzen en respect gaat.
- De jongens in de interviews gaven aan dat ze grenzen tijdens flirten inschatten op basis van signalen zoals gezichtsuitdrukking, lichaamstaal, afstand nemen, enz. Ze geven ook toe dat signalen lezen lang niet altijd eenvoudig is, bijvoorbeeld online, onder invloed van alcohol of als de andere persoon diens grenzen zelf niet durft aan te geven.
- Er is een duidelijk verschil in omgaan met grenzen tussen de jongens. Sommigen vinden: "Een nee is een nee." Anderen vertelden dan weer over hun neiging om te blijven proberen omdat de afwijzing of 'niets krijgen' pijnlijk is.
- Jongens vermeldten bovendien verschillende manieren om grenzen bespreekbaar te maken, van toestemming en vragen stellen ("Waarom wou ge het nog niet?") tot zelf signalen uitsturen of, zoals een jongen het benoemde: "Duidelijk maken dat ge een move gaat doen".

WAT BETEKT DIT VOOR BEGELEIDERS?

Met een gesprek over grenzen en respect tijdens flirten kun je als begeleider veel betekenen, want daarover praten jongeren onderling nog veel minder.

Doe dat stap voor stap.

- Een eerste stap is jongeren leren om grenzen en signalen van grenzen te herkennen: via de woorden en het gedrag van een persoon, maar ook via gezichtsuitdrukkingen en lichaamstaal.
- Twijfelen ze over signalen? Raad dan aan om toestemming te vragen.
- Een tweede stap is jongeren leren die grenzen, wanneer ze die herkennen, te respecteren en een 'nee' te aanvaarden.
- Een belangrijke extra stap is normaliseren dat stap 1 wel eens zal mislukken en jongeren leren hoe ze herstelgericht kunnen reageren als ze een flirtgrens overschrijden.
- Grenzen zijn bovendien altijd tweerichtingsverkeer. Leer jongeren weerbaar flirten door hun eigen flirtgrenzen te leren kennen en te ontdekken hoe ze die kunnen uitspreken of tonen.

AFWIJZING: PIJNLIJK, MAAR LEERZAAM

We kunnen het niet over flirten hebben zonder het ook over afwijzing te hebben:

- In de interviews merkten we een duidelijk contrast tussen de aanvaardende houding van sommige jongens en de schaamte die andere jongens beschreven als ze afgewezen worden.
- Dat contrast uit zich ook in de reactie van jongens op afgewezen worden. Een aanvaardende houding staat hier tegenover het niet respecteren van een 'nee' en blijven proberen ("dan probeer je toch iets te krijgen").
- Angst voor afwijzing lijkt voor de meeste jongens in de interviews herkenbaar. Wat maakt wel het verschil? Sommige jongens beslissen om niet te veel naar die angst te luisteren en hun flirtkans toch te grijpen, andere jongens worden erg voorzichtig of flirten niet. Angst voor afwijzing gaat bovendien gepaard met angst om uitgelachen te worden door vrienden, wat emotionele openheid in de weg kan staan.

▶ WAT BETEKENT DIT VOOR BEGELEIDERS?

Het thema afwijzing valt niet los te koppelen van het thema grenzen. Elke afwijzing is een grens en veel grenzen kunnen aanvoelen als een afwijzing. Maar angst voor afwijzing zou niet mogen leiden tot een minder aanvaardende houding tegenover een 'nee'.

- Normaliseer afgewezen worden. Dat hoort bij flirten en het betekent bovendien niet dat je niet goed genoeg bent, wel dat die persoon iets anders wil.
- Help jongeren om verschillende perspectieven op een situatie van afwijzing te belichten en de belangrijke link met grenzen te leggen.

Help jongeren dus om een 'nee' niet te internaliseren ('ik ben niet goed genoeg'), maar wel te evalueren ('wat liep er mis'), zodat ze de manier waarop ze flirten kunnen bijsturen indien nodig.

TIPS:

- Het kan hoogdrempelig zijn voor jongeren om persoonlijke ervaringen en voorbeeldsituaties over grenzen en afwijzing te bespreken. Schakel dan over naar hypothetische voorbeeldsituaties of laat jongeren reageren als omstander, bijvoorbeeld met behulp van de vijf A's van Sensoa.
- Bespreek (hypothetische) situaties met jongeren waarin grenzen vaag zijn of signalen onduidelijk. Hoe zouden zij de situatie inschatten? Hoe zouden zij reageren?
- Leg de nadruk op herstelgedrag en oefen op flirten bijsturen. Wat doe je als je een grens overschreed tijdens het flirten? Hoe reageer je op afwijzing? Wat doe je de volgende keer anders?

TOT SLOT: JONGEREN LEREN PRATEN OVER FLIRTEN

Reminder: als begeleider sta je er natuurlijk niet alleen voor. Uit de interviews blijkt dat van veel personen, direct en indirect, wel iets te leren valt over flirten.

- Het lijkt bijvoorbeeld de moeite om flirttaboes ook aan de eettafel te helpen doorbreken. Jongeren leren namelijk ook thuis te flirten, bijvoorbeeld dankzij de gesprekken tussen een zus en haar vriendinnen die ze mee volgen.
- En wil je als jongere flirten met meisjes? Luister dan zeker eens naar de flirttips en -ervaringen van meisjes. Hoe ervaren zij flirten? Wat vinden zij (niet) fijn?
- Die tip kunnen we trouwens toepassen op verschillende doelgroepen. Wil je flirten met jongens? Luister naar de flirtervaringen van jongens. Wil je flirten met queer personen? Je raadt het al!
- Ook de media kunnen een bron van flirtinspiratie zijn voor jongeren, bijvoorbeeld via filmpersonages die flirten, maar help jongeren om kritisch te kijken naar stereotypen.

Vergeet ten slotte niet om op tijd het woord te geven aan de jongeren. Zij kunnen als de beste flirtdadvies geven, steun bieden in moeilijke situaties en persoonlijke verhalen delen waaruit anderen kunnen leren, zoals blijkt uit de interviews. Enkele laatste tips:

- Laat jongeren advies formuleren aan elkaar: do's-and-don'ts over flirten en leren omgaan met grenzen en afwijzing. Wat hebben jongeren al doende geleerd? Wat willen ze elkaar graag meegeven?
- Vergeet niet dat lachen mag: het helpt moeilijke momenten te relativeren en schept een band.
- Moedig emotionele openheid en steun aan: soms is het niet grappig en ook die situaties zijn belangrijk om te bespreken. Flirten is nu eenmaal niet gemakkelijk.
- Je kunt zelfs de talrijke fragmenten uit het onderzoeksrapport gebruiken om het gesprek te openen en te polsen naar eigen ervaringen en inzichten.

Succes!

BIJLAGEN

INTERVIEWLEIDRAAD

INLEIDING

- Beschrijf jouw ervaringen met flirten. Flirt je zelf weleens? Wordt er weleens met jou geflirt?
- Gaat het met vrienden weleens over flirten? Hoe gaan die gesprekken?
- Gaat het thuis weleens over flirten? Zijn er in jouw gezin/familie ideeën over flirten en relaties die belangrijk zijn?
- Wat versta jij onder flirten?

DRUK

- Ervaar jij weleens druk om te flirten? Van wie/waar komt die druk?
- In welke mate is de druk om te flirten volgens jou anders voor jongens en meisjes?
- Wat vind je fijn/gemakkelijk aan flirten? Wat vind je moeilijk?

GRENZEN

- Er zijn goede en slechte manieren om te flirten. In welke mate is dat verschil voor jou een duidelijk verschil?
- Je kunt tijdens flirten over iemands grens gaan. In welke mate is dat voor jou/anderen altijd duidelijk?
- Heeft een persoon waarmee je flirtte jouw gedrag ooit als ongewenst ervaren? Hoe ben je daarmee omgegaan? Beschrijf een voorbeeld van een situatie.
- Heb jij het flirtgedrag van iemand anders ooit als ongewenst ervaren (als persoon waarmee geflirt wordt of als omstander)? Hoe ben je daarmee omgegaan? Beschrijf een voorbeeld van een situatie.
- Als het met vrienden over flirten gaat, in welke mate gaat het dan ook over grenzen?

AFWIJZING

- Heb je weleens iemand afgewezen? Hoe heb je dat ervaren? Beschrijf een voorbeeld van een situatie.
- Werd je zelf weleens afgewezen? Hoe heb je dat ervaren? Beschrijf een voorbeeld van een situatie.
- Welke rol speelt angst voor afwijzing voor jou bij flirten?
- Als het met vrienden over flirten gaat, gaat het dan ook over (angst voor) afwijzing?

LEREN FLIRTEN

- In welke mate zijn flirten, omgaan met grenzen en afwijzing zaken die je kunt leren? Hoe leer je dat?
- Welke zijn volgens jou belangrijke tips?
- Wat hebben jongeren volgens jou nodig om beter te leren flirten en om te gaan met grenzen en afwijzing?

EINDE

- Hoe heb je het interview ervaren?
- Wil je nog ergens op terugkomen of zijn er nog belangrijke zaken die niet aan bod zijn gekomen?

VRAGENLIJST²

Elk jaar doet Pimento een onderzoek naar de leefwereld van jongeren zodat we hen beter begrijpen en kunnen ondersteunen tijdens onze vormingen. Dit jaar gaat het onderzoek over flirten: laten zien dat je iemand leuk vindt om misschien wel dat stapje verder te gaan (elkaar beter te leren kennen, een relatie, kussen, ...). Wil jij ons helpen door enkele vragen eerlijk en anoniem te beantwoorden? Het duurt slechts tien minuten!

OVER JEZELF

1. Hoe oud ben je?
 - ☐ 12 jaar of jonger
 - ☐ 13-14
 - ☐ 15-16
 - ☐ 17-18
 - ☐ 19 jaar of ouder
2. Welke finaliteit of opleidingsvorm volg je?
 - ☐ Doorstroomfinaliteit
 - ☐ Dubbele finaliteit
 - ☐ Arbeidsmarktgerichte finaliteit
 - ☐ OKAN
 - ☐ BUSO
3. In welke provincie ga je naar school?
 - ☐ Antwerpen
 - ☐ Brussel
 - ☐ Limburg
 - ☐ Oost-Vlaanderen
 - ☐ Vlaams-Brabant
 - ☐ West-Vlaanderen
4. Ga je naar school in een stad of dorp?
 - ☐ Stad
 - ☐ Dorp
5. Wat is je gender?
 - ☐ Jongen/man
 - ☐ Meisje/vrouw
 - ☐ Non-binair/ik val buiten de hokjes jongen of meisje
 - ☐ Ik weet het (nog) niet
 - ☐ Ik zeg het liever niet
6. Wat is je seksuele of romantische voorkeur?
 - ☐ Hetero/ik val op personen van 'het ander geslacht' of met een andere genderidentiteit
 - ☐ Homo/ik ben een jongen en ik val op jongens
 - ☐ Lesbisch/ik ben een meisje en ik val op meisjes
 - ☐ Bi/ik val op jongens en meisjes
 - ☐ Pan/ik val op personen, los van gender
 - ☐ Aromantisch/ik voel weinig of geen romantische aantrekking
 - ☐ Ik weet het (nog) niet
 - ☐ Ik zeg het liever niet
 - ☐ Andere

OVER FLIRTEN

7. In welke mate zijn de volgende stellingen voor jou van toepassing?

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Zeer vaak
In de vriend(inn)engroep gaat het weleens over flirten					
Thuis gaat het weleens over flirten					
Ik flirt zelf wel eens					
Andere mensen flirten weleens met mij					

8. In welke mate ga je akkoord met de volgende stelling?

	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Neutraal	Eerder akkoord	Helemaal akkoord
Flirten is leuk					

9. Wat vind je of lijkt je leuk aan flirten?

- ☐ Het geeft me zelfvertrouwen
- ☐ Het is gewoon leuk tijdverdrijf
- ☐ Ik kan meepraten met vrienden
- ☐ Het kan leiden tot romantiek (bv. een date, een relatie)
- ☐ Het kan leiden tot kussen of seks
- ☐ Het kan leiden tot vriendschap
- ☐ Flirten is een spel voor mij
- ☐ Het doet de ander ongemakkelijk voelen
- ☐ Andere

10. In welke mate ga je akkoord met de volgende stelling?

	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Neutraal	Eerder akkoord	Helemaal akkoord
Flirten is moeilijk					

11. Wat vind je of lijkt je moeilijk aan flirten?

- ☐ Initiatief nemen of de eerste stap zetten
- ☐ Contact onderhouden (bv. genoeg sturen, nieuwe gespreksonderwerpen blijven vinden)
- ☐ Inschatten of de andere persoon mij ook leuk vindt
- ☐ Inschatten of ik de persoon echt leuk vind
- ☐ De grenzen van de andere persoon inschatten (bv. is het oké als ik elke dag stuur, is het oké als ik de persoon nu kus)
- ☐ De juiste manier om te flirten vinden (bv. geef ik genoeg complimenten, geef ik te veel complimenten)
- ☐ Andere

DRUK OM TE FLIRTEN

12. In welke mate is de volgende stelling voor jou van toepassing?

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Zeer vaak
Ik heb al druk ervaren om te flirten (ik heb al het gevoel gehad dat ik moest flirten)					

13. Van wie of van waar kwam die druk?

- ☐ Ik ervaar geen druk
- ☐ Mezelf
- ☐ Vriend(inn)en
- ☐ Ouders/voogd
- ☐ Broers/zussen
- ☐ Andere familie
- ☐ Media/online
- ☐ Andere

14. Met welke stelling ben jij het eens?

- ☐ Jongens ervaren meer druk om te flirten dan meisjes.
- ☐ Meisjes ervaren meer druk om te flirten dan jongens.
- ☐ Er is geen verschil in druk tussen jongens en meisjes.
- ☐ Ik weet het niet of heb hier geen mening over.

15. In welke mate is de volgende stelling voor jou van toepassing?

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Zeer vaak
Als het met vriend(inn)en over flirten gaat, gaat het ook over druk die we voelen om te flirten					

FLIRTEN & GRENZEN

16. In welke mate ga je akkoord met de volgende stellingen?

	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Neutraal	Eerder akkoord	Helemaal akkoord
Voor mij is het verschil tussen goede en slechte manieren om te flirten steeds duidelijk (bv. is veel complimenten geven goed of slecht?)					
Voor mij is het verschil tussen respectvolle en onrespectvolle manieren om te flirten steeds duidelijk (bv. 'je hebt een mooi lichaam' is een respectvol compliment, 'je hebt een mooie kont' niet)					

De volgende stellingen gaan over grensoverschrijdend gedrag tijdens flirten (bv. iemand kussen die dat niet wil, een compliment geven waar die persoon ongemakkelijk van wordt).

17. In welke mate zijn de volgende stellingen voor jou van toepassing?

	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Neutraal	Eerder akkoord	Helemaal akkoord
Ik ging ooit al (per ongeluk) over iemands grens tijdens het flirten					
Iemand ging ooit al (per ongeluk) over mijn grens tijdens het flirten					
Ik zag ooit al grensoverschrijdend flirtgedrag gebeuren (bv. bij een vriend of vreemde)					

18. In welke mate zijn de volgende stellingen voor jou van toepassing?

Als het met vriend(inn)en over flirten gaat ...

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Zeer vaak
Gaat het ook over goede en slechte manieren om te flirten (bv. tips)					
Gaat het ook over grenzen en respect bij flirten					
Zeg ik het eerlijk tegen mijn vriend(inn)en als ik vind dat ze over een grens gaan tijdens het flirten					
Zeggen mijn vriend(inn)en het eerlijk als ze vinden dat ik over een grens ga bij het flirten					
Wil ik dat mijn vriend(inn)en het eerlijk durven zeggen als ze vinden dat ik over een grens ga bij het flirten					

FLIRTEN & AFWIJZING

19. In welke mate zijn de volgende stellingen voor jou van toepassing?

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Zeer vaak
Ik werd ooit al afgewezen door iemand waarmee ik flirtte					
Ik wees ooit al iemand af die met mij flirtte					

20. Als het met vriend(inn)en over flirten gaat ...

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Zeer vaak
Gaat het ook over afwijzen en afgewezen worden					
Zeg ik het eerlijk tegen mijn vriend(inn)en als ik werd afgewezen					
Zeg ik het eerlijk tegen mijn vriend(inn)en als ik daardoor gekwetst ben					
Zeggen mijn vriend(inn)en het eerlijk als ze werden afgewezen					
Zeggen mijn vriend(inn)en het eerlijk als ze daardoor gekwetst zijn					
Wil ik dat mijn vriend(inn)en het eerlijk durven zeggen als ze werden afgewezen en daardoor gekwetst zijn					

Bedankt voor je tijd!

2 Niet alle vragen uit de vragenlijst zijn opgenomen in het rapport. Sommige vragen bleven buiten beschouwing om het rapport leesbaar en overzichtelijk te houden.